

Budsjett-innst. S. nr. 7

(2001-2002)

Innstilling fra forsvarskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2002 vedkommende Forsvarsdepartementet mv.

St.prp. nr. 1 (2001-2002) og St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 1-4 (2001-2002)

Til Stortinget

INNLEDNING

Komiteen fremmer i denne innstillingen forslag om bevilgninger på statsbudsjettet for 2002 under de kapitler som ble fordelt til komiteen på rammeområde 8 (Forsvar) ved Stortingets vedtak 16. oktober 2001, jf. Innst. S. nr. 2 (2001-2002).

1. OVERSIKT OVER BUDSJETTKAPITLENE I RAMMEOMRÅDE 8

1.1 Oversikt over budsjettkapitler og poster i rammeområde 8 (90-poster behandles av finanskomiteen utenfor rammesystemet)

Kap. Post	Formål:	St.prp. nr. 1	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 1-4
Utgifter i kroner			
<i>Stortinget og underliggende institusjoner</i>			
42	Forsvarets ombudsmannsnemnd	3 500 000	3 500 000
1	Driftsutgifter	3 500 000	3 500 000
<i>Justis- og politidepartementet</i>			
451	Samfunnssikkerhet og beredskap (jf. kap. 3451).....	266 231 000	328 231 000
1	Driftsutgifter	259 443 000	278 443 000
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	6 461 000	49 461 000
70	Overføringer til private.....	327 000	327 000
<i>Forsvarsdepartementet</i>			
1700	Forsvarsdepartementet	154 158 000	154 158 000
1	Driftsutgifter	146 658 000	146 658 000
73	Forskning og utvikling, <i>kan overføres</i>	7 500 000	7 500 000
1719	Fellesutgifter og tilskudd til foretak under Forsvarsdepartementet (jf. kap. 4719)	379 417 000	379 417 000
1	Driftsutgifter	47 826 000	47 826 000
43	Til disposisjon for Forsvarsdepartementet	20 000 000	20 000 000
51	Tilskudd til Forsvarets forskningsinstitutt.....	160 458 000	160 458 000
71	Overføringer til andre, <i>kan overføres</i>	52 133 000	52 133 000
78	Norges tilskudd til NATOs driftsbudsjett, <i>kan overføres</i>	99 000 000	99 000 000
1720	Felles ledelse og kommandoapparat (jf. kap. 4720)	1 123 294 000	1 123 294 000
1	Driftsutgifter	1 123 294 000	1 123 294 000

Kap. Post	Formål:	St.prp. nr. 1	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 1-4
1723	Sikkerhetstjenesten (jf. kap. 4723).....	58 750 000	58 750 000
1	Driftsutgifter	58 750 000	58 750 000
1725	Fellesinstitusjoner og -utgifter under Forsvarets overkommando (jf. kap. 4725)	2 368 925 000	2 368 925 000
1	Driftsutgifter	2 294 356 000	2 294 356 000
50	Overføring til Statens Pensjonskasse, <i>kan overføres</i>	66 069 000	66 069 000
70	Renter låneordningen, <i>kan overføres</i>	8 500 000	8 500 000
1731	Hæren (jf. kap. 4731).....	4 354 933 000	4 354 933 000
1	Driftsutgifter	4 354 933 000	4 354 933 000
1732	Sjøforsvaret (jf. kap. 4732)	2 647 003 000	2 647 003 000
1	Driftsutgifter	2 647 003 000	2 647 003 000
1733	Luftforsvaret (jf. kap. 4733)	3 691 716 000	3 691 716 000
1	Driftsutgifter	3 691 716 000	3 691 716 000
1734	Heimevernet (jf. kap. 4734)	699 342 000	699 342 000
1	Driftsutgifter	699 342 000	699 342 000
1735	Forsvarets etterretningstjeneste.....	600 539 000	600 539 000
21	Spesielle driftsutgifter	600 539 000	600 539 000
1760	Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg (jf. kap. 4760)	9 324 501 000	9 324 501 000
1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap.1760 postene 45 og 47</i>	620 393 000	620 393 000
44	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, nasjonalfinansiert andel, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1760 post 47</i>	147 000 000	147 000 000
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	6 266 846 000	6 266 846 000
47	Nybygg og nyanlegg, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1760 postene 1 og 44</i>	1 839 819 000	1 839 819 000
48	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, fellesfinansiert andel, <i>kan overføres</i>	270 443 000	270 443 000
75	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, Norges tilskudd til NATOs investeringsprogram for sikkerhet, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1760 post 44</i>	180 000 000	180 000 000
1790	Kystvakten (jf. kap. 4790).....	625 725 000	625 725 000
1	Driftsutgifter	625 725 000	625 725 000
1791	Redningshelikoptertjenesten (jf. kap. 4791)	191 896 000	191 896 000
1	Driftsutgifter	191 896 000	191 896 000
1792	Norske styrker i utlandet (jf. kap. 4792)	1 242 385 000	1 242 385 000
1	Driftsutgifter	1 242 385 000	1 242 385 000
1795	Kulturelle og allmennyttige formål (jf. kap. 4795)	193 334 000	193 334 000
1	Driftsutgifter	127 239 000	127 239 000
47	Nybygg og nyanlegg, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1760 post 47</i>	25 000 000	25 000 000
60	Tilskudd til kommuner, <i>kan overføres</i>	40 100 000	40 100 000
72	Overføringer til andre	995 000	995 000
<i>Statens forretningsdrift</i>			
2463	Forsvarsbygg.....	0	0
24	Driftsresultat:	0	0
1	Driftsinntekter.....	-4 261 270 000	-4 261 270 000
2	Driftsutgifter	4 261 270 000	4 261 270 000
	Sum utgifter rammeområde 8	27 925 649 000	27 987 649 000
Inntekter i kroner			
3451	Samfunnssikkerhet og beredskap (jf. kap. 451)	15 548 000	15 548 000
3	Diverse inntekter	15 548 000	15 548 000

Kap. Post	Formål:	St.prp. nr. 1	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 1-4
4720	Felles ledelse og kommandoapparat (jf. kap. 1720)	19 309 000	19 309 000
1	Driftsinntekter.....	19 309 000	19 309 000
4723	Sikkerhetstjenesten (jf. kap. 1723).....	285 000	285 000
1	Driftsinntekter.....	285 000	285 000
4725	Fellesinstitusjoner og -inntekter under Forsvarets overkommando (jf. kap. 1725).....	85 921 000	85 921 000
1	Driftsinntekter.....	83 956 000	83 956 000
70	Renter låneordningen.....	1 965 000	1 965 000
4731	Hæren (jf. kap. 1731).....	74 609 000	74 609 000
1	Driftsinntekter.....	74 609 000	74 609 000
4732	Sjøforsvaret (jf. kap. 1732)	42 805 000	42 805 000
1	Driftsinntekter.....	42 805 000	42 805 000
4733	Luftforsvaret (jf. kap. 1733)	100 511 000	100 511 000
1	Driftsinntekter.....	100 511 000	100 511 000
4734	Heimevernet (jf. kap. 1734)	2 467 000	2 467 000
1	Driftsinntekter.....	2 467 000	2 467 000
4760	Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg (jf. kap. 1760)	370 636 000	370 636 000
47	Salg av eiendom.....	80 000 000	80 000 000
48	Fellesfinansierte bygge- og anleggsinntekter	270 000 000	270 000 000
49	Salg av boliger.....	20 636 000	20 636 000
4790	Kystvakten (jf. kap. 1790).....	327 000	327 000
1	Driftsinntekter.....	327 000	327 000
4791	Redningshelikoptertjenesten (jf. kap. 1791).....	17 025 000	17 025 000
1	Driftsinntekter.....	17 025 000	17 025 000
4795	Kulturelle og allmenntilgjengelige formål (jf. kap. 1795).....	5 266 000	5 266 000
1	Driftsinntekter.....	5 266 000	5 266 000
4799	Militære bøter	1 109 000	1 109 000
80	Militære bøter	1 109 000	1 109 000
	Sum inntekter rammeområde 8	735 818 000	735 818 000
	Netto rammeområde 8	27 189 831 000	27 251 831 000

1.2 Sikkerhetspolitiske hovedtrekk

Omleggingen av Forsvaret må ses i lys av NATOs fundamentale rolle for europeisk sikkerhet og stabilitet, og de behov, krav og forpliktelser Norges NATO-medlemskap medfører. Sikkerhet og stabilitet i Europa, og dermed norske sikkerhetsinteresser, er fortsatt sterkt avhengig av NATO og de transatlantiske forbindelsene. Terroranslaget mot USA i september 2001 viser at alle allierte land er direkte berørt av trusler og angrep som rammer ett av dem. Sikkerhet må sees i bred sammenheng. Nye utfordringer vil prege det allierte samarbeidet i årene framover.

Norske bidrag til den løpende tilpasningen av NATO og til NATO-ledede operasjoner gir stor erfaring av betydning for evnen til nasjonalt forsvar i en allianse-ramme. Sikkerhetspolitisk samarbeid i Europa utvikles både i dybden og bredden. Norge må ta del i denne prosessen, som er av vesentlig betydning for norsk sikkerhet. Det er også viktig at Norge deltar aktivt i utviklingen av en europeisk sikkerhets- og forsvarspolitik i

regi av EU. Samtidig vil forskjellen i militære ressurser mellom Norge og Russland, foruten konsentrasjoner av betydelige militære styrker på Kola-halvøya, fortsatt prege norsk forsvars- og sikkerhetspolitikk. Norge har forvaltningsansvar i store ressursrike havområder i nord. Det er derfor sentralt at Norge er i stand til å håndheve sine suverene rettigheter dersom disse skulle bli utfordret.

På denne bakgrunnen vil Regjeringen i 2002 gi høy prioritet til NATO-samarbeidet. Dette innebærer at Norge aktivt deltar når alliansemedlemskapet krever det. Det medfører også at Norge aktivt må medvirke til å videreføre NATOs rolle for sikkerhet og stabilitet i Europa, at Norge bidrar til alliansens operasjoner med ressurser som alliansen samlet har behov for. En slik medvirkning vil også styrke evnen til forsvar av norsk territorium og norske sikkerhetsinteresser. Det må videre legges stor vekt på å opprettholde evne til å håndtere militære oppgaver i Norge og Norges nærområder.

1.3 Budsjettets hovedprofil – Mål og virkemidler

*a. St.prp. nr. 1 (2001-2002) fra regjeringen
Stoltenberg*

Fokus for Forsvarets virksomhet i perioden 2002 - 2005 vil være gjennomføringen av en grunnleggende omlegging av Forsvaret (jf. St.prp. nr. 45 (2000-2001), jf. Innst. S. nr. 342 (2000-2001)). Hovedmålsettingen er å få etablert en ny forsvarsstruktur som gir en betydelig forbedring av den operative evne. Dette krever bl.a. en ny innretning og prioritering av Forsvarets investeringer. En forutsetning for å få dette til er at nivået på driftsutgiftene for Forsvaret reduseres med minimum 2 mrd. kroner sammenlignet med et alternativ uten omlegging. For at dette skal oppnås må blant annet følgende gjennomføres:

- Virksomheten ved organisasjonsenheter, garnisoner og strukturelementer som er vedtatt nedlagt, skal opphøre, og ny virksomhet skal være etablert.
- Antall årsverk skal reduseres med minimum 5000 i forhold til antallet i Forsvarets militære organisasjon (FMO) pr. 1. september 2000.
- Bygningsarealet skal reduseres betydelig. Eien- dom, bygg og anlegg og materiell som ikke skal benyttes i den nye strukturen skal være utfaset og i størst mulig grad avhendet.

I 2002 vil derfor gjennomføringen av betydelige omleggingstiltak være hovedfokus for Forsvarets virksomhet. En betydelig omstrukturering og nedbemann- ing av den øverste forsvarsledelse vil utgjøre en helt sentral del av omleggingen. Det forberedes nedleg- gelse av Forsvarets overkommando, samlokalisering av departement og den nye Forsvarsstaben, og den derav følgende reduksjon i den samlede øverste for- svarsledelse med netto 50 pst. En ny kommandostruk- tur skal etableres - med 40 pst. netto årsverksreduksjo- ner som ett av resultatene, og det vil bli gjennomført betydelige endringer i forsvarsgrenenes struktur og organisering.

I tillegg til omleggingstiltakene skal aktivitet innen kjernevirksomheter opprettholdes. Forsvaret skal opp- rettholde den nødvendige kapasitet til:

- tilstedeværelse, etterretning og overvåkning, krise- håndtering, suverenitetshevdelse, evne til alliert forsvarssamarbeid – særskilt for å kunne møte større utfordringer mot norsk sikkerhet, samt til å kunne bidra til sikring av vitale samfunnsfunksjo- ner og -institusjoner.
- videreføring av det internasjonale engasjementet iht. politiske beslutninger.

Forsvaret skal også opprettholde den styrkeproduk- sjon som er nødvendig for å kunne etablere den fast- sette styrkestrukturen etter omleggingen, samt sørge for at tilstrekkelig personell med kritisk kompetanse forblir i Forsvaret. Et redusert personellkorps vil være en avgjørende faktor for å redusere Forsvarets driftsut-

gifter. Samtidig vil det satses betydelig på det gjenvæ- rende personellens kompetanse og motivasjon.

Stortinget sluttet seg ved behandlingen av langtids- planen for Forsvaret til hovedmålene i St.prp. nr. 45 (2000-2001) - driftsinnsparinger på minimum 2 mrd. kroner pr. år og bemanningsreduksjoner på minimum 5 000 årsverk. Stortinget vedtok imidlertid en større struktur enn det proposisjonen la opp til. Skal hoved- målene nås må derfor ytterligere tiltak gjennomføres. Fordi Stortinget understreket at en slik måloppnåelse er av overordnet betydning, har Regjeringen til hensikt å legge fram forslag til supplerende tiltak for Stortinget i en egen proposisjon neste vår, med sikte på at forsla- gene skal kunne behandles i løpet av vårsesjonen. Regjeringen ser meget alvorlig på de eksisterende uba- lanser, og har som overordnet målsetting å sikre omleggingen av Forsvaret og samtidig sikre balanse mellom Forsvarets oppgaver, struktur og ressurstil- gang. De nevnte forslag til supplerende tiltak vil nett- opp ha dette siktemål.

En helt sentral del av omleggingen vil være å innrette og prioritere investeringene mot oppbygging og eta- blering av vedtatt struktur. Det er satt av 800 mill. kro- ner mer enn i 2001 til nasjonalfinansierte bygg- og anleggsprosjekter. Satsingen på IT-infrastruktur og styringsverktøy videreføres. Fokus ift. utviklingen av et helhetlig styringssystem vil være innføring av et sys- tem for økonomistyring og effektivisering av fredsor- ganisasjonen. Arbeidet pågår for fullt gjennom pro- grammet Golf. Satsingen på nye fregatter videreføres. Investeringer til Forsvarets innsatsstyrke (FIST) er også gitt høy prioritet innenfor tilgjengelige rammer.

Deltakelsen i KFOR vil i hovedsak videreføres. Denne operasjonen er et meget sentralt bidrag til arbei- det for å nå norske sikkerhetspolitiske mål, ved å demonstrere Norges evne og vilje til å bidra til NATOs største pågående operasjon i en flernasjonalt ramme, og derigjennom ved å bidra til å styrke NATO som orga- nisasjon.

Forsvarets styrkeproduksjon, inkludert inntaket ved Forsvarets skoler, skal i 2002 ha som formål å videre- utvikle den kompetanse som er nødvendig både for å kunne ivareta Forsvarets omlegging og for å kunne ivareta den styrkestruktur som Stortinget har vedtatt skal være på plass i 2005.

Virksomheten i Heimevernet preges av overgang til ny struktur. For HV vil derfor trening av befal og spe- sialister bli søkt prioritert i 2002. Det totale øvingsni- vået vil bli midlertidig redusert for å gi rom for tiltak som er av avgjørende betydning for omleggingen.

*b. St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 4 (2001-2002) fra
regjeringen Bondevik II*

Regjeringen Bondevik II foreslår i St.prp. nr. 1. Til- legg nr. 3 (2001-2002) ingen endringer i forhold til St.prp. nr. 1 (2001-2002) fra Forsvarsdepartementet.

Forsvarsdepartementet vil våren 2002 fremme en egen proposisjon som tar for seg nødvendige endringer i forsvarsstrukturen og forslag til bevilgninger til

finansiering av denne, samt ekstraordinære tiltak mot terrorfare. Regjeringen Bondevik II har ikke funnet det tilrådelig å fremme forslag om dette allerede nå, på grunn av den begrensede tid den har hatt til disposisjon.

Det er i St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 1 (2001-2002) for Justis- og politidepartementet fremmet endringer under kap. 451 Samfunnsikkerhet og beredskap. Samlet foreslås det å øke bevilgningene under kap. 451 post 1 med 19 mill. kroner og kap. 45 med 43 mill. kroner.

1.4 Økonomiske rammer

a. St.prp. nr. 1 (2001-2002) fra regjeringen Stoltenberg.

Regjeringens budsjettforslag innebærer en forsvarsramme på 27 657 mill. kroner og en inntektsramme på 725 mill. kroner. Innenfor førstnevnte ramme er 1 242 mill. kroner avsatt til flernasjonale fredsoperasjoner. I tråd med gjeldende praksis er budsjetterte inntekter innarbeidet i utgiftsrammen.

Den reelle reduksjonen i forsvarsrammen er på 0,3 pst. Reell reduksjon på drift uten flernasjonale fredsoperasjoner er på 0,1 pst., materiellinvesteringer er reelt redusert med 3,2 pst. EBA-investeringer er fokusert og prioritert ifm. omleggingen, og er av den grunn tilført midler både fra kap. 1792 Norske styrker i utlandet og fra kap. 1734 Heimevernet. EBA-investeringer er som følge av dette økt med hele 75,3 pst. En slik fordeling av rammene viser klart den fokus som er lagt på omleggingen av Forsvaret.

b. St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 4 (2001-2002) fra regjeringen Bondevik II

Kap. 451 Samfunnsikkerhet og beredskap

Samlet foreslås det med utgangspunkt i den aktuelle situasjonen å øke bevilgningene under kap. 451 post 01 med 19 mill. kroner.

Forsvarsdepartementet vil våren 2002 fremme en egen proposisjon som tar for seg nødvendige endringer i forsvarsstrukturen og forslag til bevilgninger til finansiering av denne; samt ekstraordinære tiltak mot terrorfare.

1.5 Stortingets vedtak om netto rammesum

Ved Stortingets vedtak 28. november 2001 er netto utgiftsramme fastsatt til kr 27 251 831 000, jf. Budsjett-innst. S. I (2001-2002).

1.6 Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Gunnar Halvorsen, Leif Lund og lederen Marit Nybakk, fra Høyre, Bjørn Hernæs og Åge Konradsen, fra Fremskrittspartiet, Per Roar Bredvold og Per Ove Width, fra Kristelig Folkeparti, Åse Wisløff Nilsen, fra Sosialistisk Venstreparti, Kjetil Bjørklund og fra Senterpar-

tiet, Odd Roger Enoksen, viser til merknader under de påfølgende hovedpunkter.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti, viser til St.prp. nr. 1 (2001-2002) og St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 1-4 (2001-2002).

Komiteen har 3 avvikende forslag til fordeling av rammeområde 8.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til Budsjett-innst. S. nr. 1 (2001-2002) hvor Sosialistisk Venstreparti gikk inn for å kutte totalt 2 817 mill. kroner, og ønsket å styrke blant annet internasjonal fattigdomsbekjempelse, freds- og forsoningsarbeid, miljøtiltak og internasjonalt samarbeid. Dette medlem mener at det fremdeles er rom for betydelig rasjonalisering av det norske forsvaret, men konstaterer at det ikke er flertall for Sosialistisk Venstrepartis forslag til ramme på dette kapitlet. Dette medlem vil derfor ikke fremme et forslag til rammedeling, og vil stemme mot den foreliggende innstilling under votering.

I henhold til Innst. S. nr. 2 (2001-2002) vises det ellers til at statsbudsjettets 90-poster behandles av finanskomiteen.

2. SIKKERHETSPOLITISKE UTVIKLINGSTREKK OG HOVEDPRIORITERINGER

2.1 Omleggingen av Forsvaret

Forsvaret gjennomgår nå betydelige endringer på bakgrunn av behandlingen av St.prp. nr. 45 (2000-2001), jf. Innst. S. nr. 342 (2000-2001). Dette omfatter både Forsvarets struktur og ledelse. Regjeringen understreker betydningen av et moderne og fleksibelt forsvar, for å ivareta både rent nasjonale behov, alliert forsvarssamarbeid og internasjonal sikkerhet. Regjeringen legger vekt på at Norge skal kunne bidra til flernasjonale militære operasjoner utenlands, særlig operasjoner under NATO-ledelse, men også under ledelse av FN og eventuelt EU. Et moderne og fleksibelt forsvar medfører en nødvendig tilpasning til endrede rammebetingelser. Regjeringen anser dette å være i samsvar med en videreføring av et nasjonalt balansert forsvar, der totalforsvarskonseptet legges til grunn. Det er bred enighet om at norske styrkers medvirkning i flernasjonale fredsoperasjoner forbedrer Forsvarets evne til å operere effektivt sammen med allierte, noe som også er nødvendig for forsvaret av Norge.

Utviklingen av Forsvaret og Forsvarets virksomhet er basert på mål, konsept og oppgaver. Ifølge Innst. S. nr. 342 (2000-2001) slår stortingsflertallet fast at Forsvarets mål fremdeles skal være de mål som ble framlagt gjennom St.meld. nr. 22 (1997-1998):

- militær tilstedeværelse og synlighet
- evne til å framskaffe og utveksle risikovurderinger og tidlige varsler
- evne til å håndtere episoder og kriser
- evne til å forsvare norsk land-, sjø- og luftterritorium mot militære angrep
- evne til militært samvirke med allierte og deltakelse i internasjonale styrkestrukturer og operasjoner
- forsvarsrelatert samarbeid med andre land innenfor internasjonale organisasjoner.

Regjeringen legger opp til at de styrker som skal utdannes og deployeres som del av flernasjonale fredsoperasjoner må inngå som en del av en helhetlig styrkestruktur.

Omleggingen Forsvaret nå står overfor må sees på bakgrunn av den pågående omleggingen av NATO, som vil bli preget av terroranslaget mot USA i september. NATO-landene har erklært at det foreligger en artikkel 5-situasjon ift. Atlanterhavspakten, dersom anslaget kom utenfra. Medlemslandene har dermed åpnet for alliert støtte dersom USA anmoder alliansen om dette. Bekjempelse av internasjonal terrorisme er med dette satt øverst på NATOs dagsorden, og vil prege alliert samarbeid og virksomhet. Norge vil oppfylle sine allianseforpliktelser. Norge vil aktivt medvirke i bekjempelse av terrorisme, som også vil omfatte et bredt internasjonalt samarbeid som vil inkludere land utenfor alliansen. Norge vil delta sammen med allierte land i NATOs tiltak for å motvirke, hindre og bekjempe internasjonal terrorisme, som truer internasjonal fred og sikkerhet.

Tilpasningen av NATO er en aktiv prosess, som søker å sikre at alliansen forblir sentral for utviklingen innenfor det euro-atlantiske området. Denne utviklingen er ikke minst kjennetegnet av at gamle skillelinjer er erstattet av et samarbeid som stadig utvikles både i bredde og dybde med ikke-allierte. NATOs Partnerskap for fred-(PFP-) prosess innebærer at partnerlandene blir trukket inn i et bredt samarbeid. De krav alliansen stiller til partnerland som deltar i denne prosessen har medvirket til å bygge ned og løse tidligere motsetninger, fremme en demokratisk utvikling, foruten sikre større åpenhet og tillit. Partnerland er med dette engasjert i en prosess som sikrer at endringene i Europa skjer innenfor rammen av sikkerhet og stabilitet for alle involverte land. Partnerlandene er gjennom PFP blitt gitt bedre innsikt i hvordan alliansen fungerer og hvordan de allierte samarbeider og enes om felles sikkerhetsspørsmål. PFP har lagt grunnlaget for at partnerland som ønsker det mer effektivt kan medvirke i NATO-ledede militære operasjoner, slik man kjenner dem fra Balkan.

2.2 Betydningen av NATO

De transatlantiske forbindelser er vitale for europeisk og norsk sikkerhet. Fortsatt amerikansk forsvars- og sikkerhetspolitisk medvirkning i Europa er en forut-

setning for at endringsprosessen skal videreføres uten at europeisk sikkerhet og stabilitet trues. Gjensidighet har her fått økt betydning. Det er derfor vesentlig at de europeiske allierte aktivt støtter USA når dette er påkrevet. De NATO-ledede operasjonene på Balkan viser betydningen av at NATO også militært er engasjert for å motvirke at uro og konflikt i denne delen av Europa skal spres og medføre ustabilitet og usikkerhet i et større område.

Norges rolle som alliert må ikke minst sees i sammenheng med mulighetene for å motta effektive og nødvendige allierte forsterkninger ved behov. Dette er bl.a. avhengig av Norges troverdighet som alliert, både i hvilken grad Norge står ved sine forpliktelser som alliert, og i hvilken grad Norge engasjerer seg på linje med andre allierte i viktige allierte spørsmål og tiltak. NATOs evne til å forsterke utsatte områder er fremdeles i sterk grad knyttet til USAs militære kapasiteter og til hvordan NATO legger opp til bruk av slike gjennom sitt forsterkningskonsept og sine forsterkningsplaner. Det er vesentlig hvordan Norge opptrer som alliert, og i hvilket omfang Norge også militært kan bidra til allierte operasjoner og til alliert byrdefordeling. Norges troverdighet som alliert er i militær forstand i økende grad knyttet til i hvilken utstrekning Norge makter å følge opp NATOs militære moderniseringsprosess, slik den formuleres gjennom Defence Capabilities Initiative (DCI).

Denne moderniseringsprosessen er en viktig del av den generelle tilpasningen av NATO, og tar bl.a. sikte på at de allierte skal kunne operere effektivt sammen i alle typer operasjoner, enten det er tale om forsterkningsoperasjoner som ledd i kollektivt forsvar av medlemsland, eller NATO-ledede operasjoner på Balkan. Moderniseringsprosessen fokuserer de behov og utfordringer som senere tids erfaringer har avdekket. Siktemålet er at NATO skal fortsette å spille en vital rolle for europeisk sikkerhet og stabilitet også ved å tilpasse sine militære virkemidler. Norge må være en aktiv deltaker i alliansen, bl.a. for å bidra til at NATO forblir en hjørnestein for norsk sikkerhet. Dette innebærer også at Norge aktivt blir en del av den militære moderniseringsprosessen.

Arbeidet med ny styrkestruktur er en viktig del av tilpasningen av alliansen. Den militære anbefalingen om konsept, prinsipper og retningslinjer for en slik struktur skal forelegges NATOs råd. Fra NATOs militære side legges det opp til at alliansen skal basere sin styrkestruktur på to hovedkategorier styrker: Såkalte "in-place"-styrker som er tiltenkt det territorielle forsvaret av det enkelte land, og en "pool" eller "brønn" av styrker som er deployerbare over større avstander, og som kan trekkes på etter behov. Innenfor begge kategorier vil det være styrker på ulike beredskapsnivåer. Det legges vekt på å etablere tilstrekkelige styrker med høy beredskap slik at alliansen kan svare raskt på utfordringer og kriser. NATO må også besitte tilstrekkelige styrker med lavere beredskap som kan benyttes for å rotere eller forsterke utplasserte styrker i en operasjon. I den

nye strukturen vil styrkehovedkvarter på korpsnivå inngå. Disse vil være mobile, ha ulikt beredskapsnivå og skal kunne lede krisehåndteringsoperasjoner. Flernasjonale militære formasjoner framstår i enda sterkere grad enn før som en del av den nye styrkestrukturen, og enhver alliert som ønsker det vil ha rett til å være representert ved flernasjonale hovedkvarter. Iverksettelsen av ny kommandostruktur pågår fremdeles, og skal være gjennomført i løpet av våren 2003.

Terroranslaget mot USA i september viste hvor sårbare demokratiske samfunn er. Sivilbefolkning og det sivile samfunn er utsatt. Hittil har NATO gjennom flere år fokusert arbeidet med å etablere evne til beskyttelse, deteksjon og forebygging av spredning tilknyttet bruk av masseødeleggelsesvåpen og deres leveringsmidler. Det har vært arbeidet for å gjøre NATO i stand til bedre å beskytte sitt personell og utstyr og til å motvirke trussel om eller faktisk bruk av masseødeleggelsesvåpen. Etter terroranslaget vil alliert arbeid intensiveres også i forhold til bekjempelse av aksjoner mot sivile mål.

Terrorisme kan utføres ved hjelp av relativt enkle midler. Hittil har alliert oppmerksomhet vært rettet mot langtrekkende leveringsmidler og stridshoder, f.eks. kjemiske eller biologiske, med kapasitet til masseødeleggelse. Anslaget viser at også andre midler kan anvendes som masseødeleggelsesvåpen.

2.3 Utviklingen av europeisk sikkerhets- og forsvarspolitik

Utviklingen av en europeisk sikkerhets- og forsvarspolitik (ESDP) i EU-regi, i nær dialog mellom NATO og EU, er en viktig del av endringsprosessen i Europa og innenfor det euro-atlantiske området. En europeisk forsvarsidentitet konkretiseres og er i ferd med å få et operativt innhold, samtidig som også EU-samarbeidet utvikles både i bredden og dybden. Utviklingen av ESDP, som bl.a. innebærer at EU skal kunne lede militære operasjoner gjennom å trekke på NATO-kapasiteter og -ressurser, påvirker Norges stilling innenfor europeisk sikkerhet og ivaretagelsen av norske sikkerhetsinteresser. Denne utviklingen har dessuten konsekvenser for NATO og alliert samarbeid, herunder forholdet mellom de nordamerikanske og europeiske allierte. Hovedparten av europeiske allierte er både NATO- og EU-medlemmer.

Utviklingen av samarbeidet mellom NATO og EU preges av forskjellige nasjonale posisjoner både innenfor NATO og EU, bl.a. knyttet til ikke-EU-lands deltakerrettigheter i forhold til ESDP, og hvilken grad av autonomi ESDP skal ha i forhold til NATO. Utviklingen av samarbeidet mellom NATO og EU vil forbli en kompleks prosess med behov for nye politiske avklaringer internt i EU og i NATO.

Utfordringen for Norge som ikke-medlem av EU blir å sikre tilstrekkelige muligheter for innflytelse og medvirkning i denne prosessen. Norge har tilbudt seg å delta med militære og sivile ressurser til en styrket europeisk evne til krisehåndtering gjennom ESDP, såfremt deltakerspørsmålet løses på en tilfredsstillende måte.

2.4 Nordområdene og forholdet til Russland

Foruten utvikling av evnen til å håndtere nasjonale militære oppgaver og opprettholde evnen til nasjonalt forsvar innenfor en allianseramme, og til å medvirke i militære operasjoner utenfor Norge, sikter omleggingen av Forsvaret mot å sikre evne til nærvær, suverenitetshevdelse, myndighetsutøvelse og overvåkning i nord. Forsvarets kapasiteter og utvikling må derfor også sees i lys av behovene for å kunne håndheve en effektiv ressursforvaltning.

Forholdet til Russland vil alltid stå sentralt for norsk sikkerhet. Også i årene framover må forholdet sees i lys av norsk NATO-medlemskap. Dagens Russland utgjør ingen trussel mot Norge. Russisk politikk preges imidlertid fortsatt av en viss indre spenning, og dette trekkes forventes å vedvare. I overskuelig framtid vil forholdet mellom Russland og Norge være preget av det asymmetriske forholdet mellom en småstat og en stormakt. Forholdet er gradvis mer preget av partenes utnyttelse og forvaltning av naturressurser i nordområdene, og behovet for en koordinert opptreden. Etter møter mellom statsministrene Kasianov og Stoltenberg høsten 2000, og mellom president Putin og statsminister Stoltenberg forsommeren 2001, er samarbeidet kommet inn i en ny fase. Det praktiske samarbeidet mellom det norske forsvaret og de russiske regionale grensestyrkene videreføres. Samarbeidet omfatter oppgaver som grensekontroll, fiskerioppsyn og redningssamarbeid. Det er enighet om å videreføre samarbeidet om felles øvelser med norske og russiske styrker, spesielt innenfor søk og redning. I denne sammenheng vurderer de to land nærmere hvordan et utvidet samarbeid om varsling og redning ved sivile og militære ulykker skal skje. Partene er enige om å etablere en bredt sammensatt arbeidsgruppe som skal vurdere slikt utvidet samarbeid og presentere anbefalinger overfor de to lands myndigheter.

Forsvarsdepartementets arbeid med støtte til omskolering av overtallige russiske offiserer startet formelt i mars 2000. I løpet av 2000 ble 104 tidligere russiske offiserer uteksaminert, og det planlegges at ytterligere 160 uteksamineres i 2001. Programmet vil videreføres inn i 2002, i første omgang med 85 studenter. Russland har omtalt dette prosjektet i svært positive ordelag.

Norge har etter folkeretten et forvaltningsansvar for utstrakte havområder som også er svært rike på naturressurser. Dette er områder hvor man fra norsk side må være i stand til å hevde sine suverene rettigheter dersom de skulle bli utfordret. Det er av stor betydning at Forsvaret prioriterer regelmessig tilstedeværelse i disse områdene, for å vise evne og vilje til suverenitetshevdelse, og for å føre kontroll og oppsyn med f.eks. fiskerivirksomhet.

Russland opprettholder sine interesser knyttet til Svalbard. Norsk svalbardpolitikk tar sikte på å føre en fast og konsekvent linje, der russiske interesser og interessene til de andre traktatpartene blir tatt hensyn til.

Russland har i den senere tid aktivt markert sine interesser i området, bl.a. ved at russiske oppsynsskip

har patruljert i vernesonen. Evnen til å fremme norske sikkerhetsinteresser overfor Russland, og evnen til å finne ordninger som bidrar til en forsvarlig ressursforvaltning i nordområdene, må vurderes i et bredt perspektiv. Norges NATO-medlemskap, forholdet til EU, og rettigheter i tilknytning til ESDP vil også ha betydning for vårt forhold til Russland.

2.5 Forsvarspolitiske prioriteringer

Tre forhold vil være toneangivende i norsk forsvars- og sikkerhetspolitikk i årene framover. Norge vil opprettholde sitt fokus på nasjonalt forsvar, slik at Forsvaret kan inngå i kollektivt forsvar av norsk territorium og norske interesser. Forsvaret må ha evne til å håndtere episoder og konflikter i Norge og Norges nærområder, og under større sikkerhetspolitiske kriser kunne operere sammen med allierte forsterkningsstyrker. Norge vil tilpasse sin forsvarspolitikk også til de nye utfordringer NATO står overfor i forhold til bekjempelsen av terrorisme. Norge vil dessuten bidra aktivt til å bevare og utvikle alliansen, politisk og militært, slik at NATOs sentrale rolle for sikkerhet og stabilitet innenfor det euro-atlantiske område videreføres og videreutvikles. Norge vil på denne måten bidra til, og øve innflytelse på, utviklingen av den europeiske sikkerhetspolitiske struktur som i dag preges av at flere land enn før inkluderes i tettere samarbeid. Utvidet samarbeid og åpenhet medvirker vesentlig til forutsigbarhet, tillit og dermed stabilitet. Økt stabilitet og sikkerhet for flere land bedrer både Norges stilling og reduserer sannsynligheten for at norske sikkerhetsinteresser vil bli utfordret.

Betydningsfulle norske bidrag til alliansens kollektive sikkerhet og i operasjoner som faller utenfor artikkel 5-situasjoner, bidrar ikke bare til å styrke samholdet og det kollektive elementet i alliansen, men bygger også opp under alliertes vilje til å bistå Norge dersom krise eller konflikt skulle oppstå.

Utviklingen i Norges sikkerhetspolitiske omgivelser og bredden i de oppgavene som Forsvaret må være i stand til å løse, betyr at Forsvaret må omlegges i samsvar med anbefalingene i St.prp. nr. 45 (2000-2001) og Stortingets vedtak. Det vises her til at dagens Russland ikke utgjør en militær trussel mot Norge, at nye sikkerhetspolitiske utfordringer og risikoer er oppstått, og at muligheten for at Norge blir trukket inn i konflikter i den lavere delen av krisespekteret kan være i ferd med å øke. På denne bakgrunn bør et bredt anlagt angrep på norsk territorium etter Regjeringens oppfatning ikke i samme grad som tidligere være dimensjonerende for utformingen av Forsvaret. Utfordringene Norge står overfor setter høyere krav til militære styrkers beredskap og treningsnivå, tilgjengelighet, mobilitet, utholdenhet og deployerbarhet over større avstander, foruten moderne utrustning. Det er avgjørende å ha tilgjengelig enheter som er tilstrekkelig trent og utstyrt til å kunne ivareta effektiv krisehåndtering. Dette enten episoder oppstår i Norge, i norske nærområder og,

sammen med allierte og partnerland, innenfor det euro-atlantiske området.

Stortinget har lagt vekt på forsvar av norsk territorium og tilrettelegging for å møte større utfordringer mot norsk sikkerhet sammen med allierte. Det legges på denne bakgrunn opp til å utvikle og forbedre viktige kapasiteter, som del av den nye styrkestrukturen, slik at Forsvaret skal stå bedre rustet til å ivareta hele spekteret av oppgaver.

Olje- og gassleveranser fra norsk sokkel har strategisk betydning for andre stater. Norge dekker omtrent en fjerdedel av Vest-Europas gassbehov. Olje- og gassinstallasjonene er sårbare. Beskyttelse og sikring av disse anleggene representerer derfor en viktig og økende utfordring for Norge. Forsvaret har ressurser og nødvendig kompetanse til å håndtere begrensede anslag mot norske anlegg til sjøs. Behovet for beskyttelse og sikring av slike installasjoner må imidlertid vurderes i bred sammenheng. Dette er ytterligere aktualisert i lys av terroranslaget mot USA.

Regjeringen legger vekt på å opprettholde og utvikle en effektiv kystvakt. Kystvakten bidrar vesentlig til norsk håndtering av episoder og utfordringer mot norske interesser, og til håndhevelse av norsk jurisdiksjon i nordlige farvann. Ressurser til Kystvakten vektlegges derfor av Forsvarsdepartementet. Det legges opp til å styrke Kystvaktens evne til tilstedeværelse og suverenitetshevdelse, bl.a. ved at et isforsterket helikopterbærende fartøy settes inn i operativ tjeneste i 2002.

Et av Regjeringens svar på sentrale sikkerhetspolitiske utviklingstrekk er etableringen av styrker for flernasjonale fredsoperasjoner, som også skal inngå i det nasjonale forsvar i en krisesituasjon. Stortinget har gitt sin tilslutning til å opprette en innsatsstyrke for slike operasjoner. Forsvarets innsatsstyrke for operasjoner utenfor Norge må sikres tilstrekkelig deployerbarhet, mobilitet og reaksjonsevne. Det er Regjeringens oppfatning at Norges sikkerhet best ivaretas gjennom et forsvar som er mest mulig balansert i forhold til de oppgaver det skal løse og som derfor evner å fylle flere funksjoner. Særlig viktig er det å kunne bidra med styrker over hele spekteret av NATOs oppgaver, i samsvar med alliansens strategiske konsept. Alliansen forventer at alle allierte bidrar når NATO i fellesskap beslutter å engasjere seg i militære operasjoner.

For å framstå som en troverdig alliansepartner er det viktig at Norge kan bidra med ressurser som alliansen i dag mangler og har behov for. Det er derfor nødvendig at Norge fortsatt følger opp de krav som stilles iht. Defence Capabilities Initiative (DCI) i den allierte moderniseringsprosessen, og tilpasse Forsvaret til den nye allierte styrkestrukturen. Det forventes innad i alliansen at medlemslandene tilpasser sine nasjonale forsvarsplaner i samsvar med omforente DCI-prioriteringer. Flernasjonalt styrkesamarbeid står sentralt for å nå disse målene.

Norge må utvikle og anvende Forsvarets ressurser slik at man fra norsk side medvirker til å bevare NATO

som en militær garantist for medlemslandenes sikkerhet. Dette innebærer at Norge, i henhold til allianseforpliktelsene, har påtatt seg å stille militære virkemidler til rådighet i forsvaret av allierte land og deres fundamentale sikkerhetsinteresser. I forsterkningsammenheng innebærer dette dessuten evne til å motta, støtte og samvirke med allierte styrker er vesentlig. Dette forutsetter at allierte enheter som er sannsynlige forsterkningsstyrker gis anledning til å trene i norsk terreng og klima. Alliansens forsterkningskonsept er i endring. Fra norsk side må man vise vilje og evne til å utnytte nye muligheter dette skaper for å sikre grunnlaget for et troverdig forsvar av Norge dersom den internasjonale situasjon skulle endre seg merkbart på lengre sikt.

Regjeringen legger opp til å videreføre en betydelig norsk deltakelse i flernasjonale militære operasjoner for 2002. Norge stiller et betydelig bidrag til den NATO-ledede styrken i Kosovo (KFOR). Det norske bidraget er meget viktig for å demonstrere Norges aktive deltakelse i NATO. Samtidig gir dette bidraget Forsvaret unik erfaring fra krevende flernasjonale fredsoperasjoner, som også styrker den nasjonale forsvarevnen. I 2001 har nesten 1 400 norsk personell tjenestegjort i KFOR, og Norge har i 2001 hatt et spesielt ansvar som ledernasjon for KFOR-hovedkvarteret. Hovedbidraget vil fortsatt bestå av en mekanisert infanteribataljon som har ansvaret for sikkerheten i en avgrenset del av Kosovo. Bataljonen har også mobil kapasitet til å understøtte KFORs prioriterte oppgaver i andre deler av Kosovo.

Regjeringen legger opp til at Norge fremdeles vil kunne påta seg enkelte andre oppdrag, slik Norge påtok seg et oppdrag i Makedonia i august 2001, for å bidra til NATOs operasjon som tilrettela for innsamling av våpen fra den albanske geriljaen.

Følgende retningslinjer er lagt til grunn for videreutvikling av forsvarssamarbeidet med både allierte og ikke-allierte, i første rekke partnerland:

- Samarbeidet bør særlig rettes mot de mest krevende aktiviteter knyttet til forsvar av eget territorium og flernasjonale fredsoperasjoner.
- Samarbeidet bør knyttes opp mot andre lands kapasiteter som kan være aktuelle som forsterkningsstyrker til Norge i en krise eller krigssituasjon.
- Samarbeidet bør rettes mot aktiviteter som gir størst uttelling ift. behovene i den samlede norske styrkestrukturen.
- Flernasjonale løsninger må i økende grad søkes etablert i forbindelse med forskning og utvikling, anskaffelser, drift og vedlikehold, strategisk transport, logistikkstøtte, kommando- og kontrollsystemer og operative enheter fra alle forsvarsgrener.

Etablering av flernasjonalt styrkesamarbeid, særlig innen den allierte ramme, vil kunne være et middel for å oppnå stordriftsfordeler, redusere driftsutgifter og

bidra til å opprettholde styrkekomponenter som mange av statene ellers ikke ville hatt råd til. Regjeringen legger opp til å vurdere nærmere på hvilke områder Norge bør søke slike løsninger.

Å medvirke til å bevare NATO som militær garantist for norsk sikkerhet innebærer også at Norge må engasjere seg i utviklingen av en egen europeisk sikkerhets- og forsvarspolitik (ESDP) i EU-regi. ESDP-framdriften påvirker bl.a. forholdet mellom de nordamerikanske og europeiske medlemmene av NATO. USAs fortsatte aktive politiske og militære engasjement i Europa er fundamental for norsk sikkerhet. USA har vært aktiv i å fremme åpningen av alliansen østover. Grunnlaget for de transatlantiske forbindelser gjennom NATO må oppdateres og tilpasses den positive utvikling i Europa som NATO har bidratt vesentlig til. De transatlantiske forbindelser er blitt styrket ved at NATO gjennom utvidelse har bidradd vesentlig til et mer stabilt og forutsigbart Europa. Denne prosessen har foregått side ved side med NATOs PfP-prosess. Norge må derfor aktivt delta i NATOs videre utvidelsesprosess. Norge må i denne sammenheng medvirke til å holde de transatlantiske forbindelser som ramme for sikring av forsvaret av Norge, slik de utvikles gjennom modernisering og utvidelse av NATO.

2.6 Komiteens merknader

Sikkerhetspolitikk

Komiteen viser til den omfattende drøfting av sikkerhetspolitiske rammevilkår og utviklingstrekk som ble avgitt i Innst. S. nr. 342 (2000-2001), jf. St.prp. nr. 45 (2000-2001). Komiteen er enig i at en modernisering av Forsvaret er nødvendig, slik at det kan løse de mål og oppgaver som fremkommer av ovennevnte innstilling. Disse merknader vil kun forsterke og utdype de forhold som anses grunnleggende nye med hensyn til situasjonen etter terrorangrepene på USA 11. september 2001.

Komiteen vil fortsatt legge stor vekt på at det føres en aktiv og balansert sikkerhets- og forsvarspolitik i samarbeid med allierte og naboland. Den nye terrorsituasjonen forsterker dette elementet.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, vil vise til at da NATO vedtok sitt strategiske konsept våren 1999, tok alliansen opp i seg også nye trusselbilder som terroristnettverk, spredning av masseødeleggelsesvåpen og internasjonal kriminalitet. Dette i tillegg til det mer tradisjonelle trusselbildet. Flertallet vektlegger denne erkjennelsen fra NATOs side, at terrorisme kan skape internasjonal ustabilitet og at det moderne, åpne og stadig mer teknologiske og globaliserte samfunnet er sårbar.

Flertallet vil fortsatt understreke betydningen av at NATOs artikkel 5-garanti ligger fast som grunnlag for norsk forsvars- og sikkerhetspolitikk. Samtidig er det viktig at Norge også fremstår som en troverdig alliert innenfor rammen av en kollektiv forsvarsstruktur.

Komiteen er opptatt av at det skapes forutsigbarhet om omleggingen av Forsvaret som basis for våre bidrag i DCI-prosessen, og ser den vedtatte strukturen som et relevant grunnlag i denne sammenhengen. Komiteen vil i den sammenhengen vise til at den vedtatte strukturen vektlegger hurtighet, mobilitet, fleksibilitet og robusthet, og som sådan passer inn i NATOs moderniseringsprosess.

Komiteen deler departementets oppfatning av at terroranslaget mot USA i september viste hvor sårbare demokratiske samfunn er mot slike asymmetriske trusler. Komiteen viser i denne sammenhengen til Innst. S. nr. 342 (2000-2001):

"Komiteen deler Regjeringens bekymring for utviklingstrekk knyttet til samfunnets sårbarhet, og viser til at angrep på sivile og militære informasjonssystemer er en sentral del av trusselbildet for vårt samfunn."

Komiteen viser i denne sammenheng til at vedtaket om å opprettholde 83 000 mann i Heimevernet gir et godt grunnlag for å løse sentrale oppgaver med vakt- hold og sikring i fredstid og under kriser. Situasjonen etter terroranslaget mot USA 11. september har vist behovet for denne typer oppgaver. Komiteen er kjent med at HV har økt vakthold på Jåttå og av F-16 flyene som en del av denne oppfølgingen.

Komiteen vil legge vekt på at terrorangrepene ikke bare viser demokratiets og det moderne teknologiske samfunnets sårbarhet. De viser at en rekke samfunnsområder blir berørt og at tiltak må favne bredt, med et økende samarbeid mellom militært og sivilt beredskap. Komiteen vil understreke at trusselbildet endrer seg kontinuerlig og er en refleksjon av de utviklingstrekk som kjennetegner vårt eget samfunn og våre omgivelser. Komiteen vil i tillegg påpeke det uforutsigbare, som på kort sikt kan endre den internasjonale situasjonen, maktbalansen og stille Norge og våre allierte overfor nye oppgaver og utfordringer. Komiteen vil videre vise til at Norges olje- og gassinstallasjoner i Nordsjøen kan være mål for eventuelle aksjoner.

Med hensyn til situasjonen i nordområdene og forholdet til Russland, viser komiteen til en bred drøfting av dette i Innst. S. nr. 342 (2000-2001). Komiteen har merket seg president Putins positive signaler og bidrag i kampen mot den internasjonale terrorismen, og finner dette gledelig og interessant. Komiteen har også merket seg at de nylig avholdte samtalene mellom presidentene Bush og Putin har satt arbeidet for ytterligere kjernefysisk nedrustning og rustningskontroll på dagsorden igjen.

Komiteen vil understreke det ansvaret Norge har som premissleverandør i våre nærområder, bl.a. for å gi EUs nordlige dimensjon en substans. Et sterkt EU- engasjement i Barentsregionen og Nordvest-Russland er ønskelig av sikkerhetspolitiske grunner i vid forstand. Jo dypere Russland involveres i europeiske integrasjonsprosesser, jo sterkere blir båndene landene imellom.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti, er enig med Regjeringen i at det er en stadig økende sammenheng for Norge mellom utviklingen av en egen europeisk sikkerhets- og forsvarspolitik (ESDP) og de fundamentale transatlantiske forbindelser. Flertallet er derfor enig i viktigheten av at de transatlantiske forbindelser holdes som bærebjelken for norsk sikkerhet i en tid preget av en dynamisk utvikling av ESDP og en betydelig modernisering og tilpassing av NATO. Med hensyn til ESDP minner flertallet om tidligere merknader i Innst. S. nr. 342 (2000-2001):

"Komiteen slår fast at Norge ikke er medlem i den europeiske unionen i en tid der EU utvikler en felles sikkerhets- og forsvarspolitik. Uavhengig av spørsmålet om norsk medlemskap, er imidlertid utviklingen av EUs forsvars- og sikkerhetspolitiske samarbeid - forutsatt at det bidrar til å styrke den europeiske pilaren i NATO - et positivt bidrag til utviklingen av den euroatlantiske sikkerhetspolitiske arkitektur."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til årets budsjett og ser med bekymring på Norges rolle i NATO. Med de økonomiske rammer som er lagt til grunn for dette budsjett, er det grunn til å bekymre seg for Norges evne til å opprettholde et troverdig engasjement i NATO. Dette sett i forhold til mangel på vilje fra de andre partier til å bevilge nok penger til drift og nødvendige investeringer. Norge har både et nasjonalt og et NATO-relatert ansvar å ivareta i forsvarssammenheng. NATO må få klare signaler om at Norge søker å bedre sin forsvarsstruktur og mobilitet til felles beste for så vel Norge som NATO. Disse medlemmer viser til at det er bred enighet om at det er nødvendig med en ansvarlig økonomisk plattform for å kunne fremstå som troverdig i forhold til å møte utfordringer nasjonalt og internasjonalt, dette blir ikke ivaretatt med dagens rammebetingelser.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener at det i 2001 ble tatt skritt i riktig retning i når det gjaldt omlegging av Forsvaret, men at mye fortsatt gjenstår. Forsvaret står overfor en stor omstillingsprosess som bør føre til en kraftig rasjonalisering av driften, og gi grunnlaget for lavere driftsutgifter til Forsvaret på sikt. Manglende forsvarsomlegging har kostet Norge mange milliarder i bortkastede investeringer, samtidig som vi ikke har hatt et tidsmessig forsvar. Dette medlem mener at omstillingen av Forsvaret bør finansieres av Forsvaret gjennom innsparinger på andre felt.

Dette medlem viser til at det er bred enighet om at Norge ikke står overfor noen trussel om fiendtlig invasjon. Russlands militære kapasitet er dramatisk svekket og sannsynligheten for militær aggresjon fra Russland er liten. Naboskapet med Russland innebærer imidlertid sikkerhetsutfordringer knyttet til fattigdom og dårlig atomsikkerhet. Det vil derfor være i norsk egeninteresse å bidra til velferdsutvikling og til en

bedre håndtering av atomsikkerhetsspørsmål. Dette medlem mener at Norges viktigste sikkerhetspolitiske utfordringer ut over dette er knyttet til at vi har et av verdens viktigste matfat rett utenfor kysten vår, og at vi er Europas viktigste produsent og leverandør av petroleum.

Dette medlem mener at angrepene på World Trade Center og Pentagon i USA i september 2001, viste verden et nytt trusselbilde, og at vi fikk bekreftet at vi står overfor en ny global sikkerhetssituasjon. Regionale konflikter kan få rask spredning til andre regioner og land. Dette medlem mener at denne typen trusler mot vår sikkerhet må møtes på andre måter enn gjennom bruk av militære virkemidler, og alternative strategier må utvikles. Ikke minst vil en politisk løsning på blant annet Midtøstenkonflikten være viktig for global sikkerhet i tiden som kommer.

Dette medlem vil understreke at globale klimaendringer, sosial og etnisk uro i sentral- og Øst-Europa, og forskjellene mellom fattige og rike land er andre faktorer som sikkerhetspolitikken må ta hensyn til. Sikkerhetspolitikken må derfor ha en bred tilnærming. Dette medlem mener at det må utvikles en mer helhetlig sikkerhetspolitikk der økonomisk samarbeid, felles miljøtiltak og overføring av kompetanse og teknologi står sentralt. Norge har også et særlig ansvar bl.a. gjennom forvaltningsansvaret for et av Europas største matfat i våre havområder og sårbare oljeinstallasjoner. Mange av de nye sikkerhetsutfordringene kan ikke løses med militære midler.

Dette medlem mener at Norge bør opptre som et mer selvstendig og kritisk medlem av NATO, og viser til at Norge blant annet bør påse at NATO ikke tiltar seg den rollen som FN bør spille når det gjelder fredsbevarende eller fredsskapende tiltak. Dette medlem mener at Norge bør bidra til at NATO endrer sitt strategiske konsept slik at det gjøres tydelig at ikke NATO kan opptre utenfor eget område uten at det er etter initiativ og med mandat fra FN. Dette medlem mener også at Norge må arbeide mer aktivt innen NATO for at alliansen skal gå bort fra dagens atomstrategi, og trappe opp innsatsen for kjernefysisk nedrustning.

Dette medlem mener at det har skjedd en positiv utvikling når det gjelder samarbeidet mellom NATO og Russland, og at det er positivt med en videre opptrapping av dette samarbeidet. Dette medlem viser videre til at NATOs toppmøte i Praha høsten 2002 vil bli viktig for alliansens videre utvikling, ved at det skal tas stilling til hvilke land som skal inviteres inn som nye medlemmer. Dette medlem ser ikke at det vil bidra positivt til sikkerhet i Europa å innlemme flere medlemmer i NATO, men at en heller bør styrke OSSE som alleuropeisk sikkerhetsorganisasjon.

3. HOVEDMÅL OG PRIORITERINGER

3.1 Regjeringens hovedmål

Regjeringens hovedmål for den økonomiske politikken er arbeid for alle, en rettferdig fordeling, å videre-

utvikle det norske velferdssamfunnet og å bidra til en bærekraftig utvikling.

For å nå disse målene legger Regjeringen vekt på å videreføre den økonomiske politikken basert på Solidaritetsalternativet, som sprang ut av arbeidet til Sysselsettingsutvalget. Gjennomføringen av Solidaritetsalternativet har gitt gode resultater, med økt sysselsetting og redusert arbeidsledighet.

3.2 Budsjettets hovedprofil - Mål og virkemidler

Fokus for Forsvarets virksomhet i perioden 2002-2005 vil være gjennomføringen av en grunnleggende omlegging av Forsvaret, jf. St.prp. nr. 45 (2000-2001), jf. Innst. S. nr. 342 (2000-2001).

Hovedmålsettingen er å få etablert en ny forsvarsstruktur som gir en betydelig forbedring av den operative evne. Dette krever bl.a. en ny innretting og prioritering av Forsvarets investeringer.

En forutsetning for å få dette til er at nivået på driftsutgiftene for Forsvaret reduseres med minimum 2 mrd. kroner sammenlignet med et alternativ uten omlegging. For at dette skal oppnås må blant annet følgende gjennomføres:

- Organisasjonsenheter, garnisoner og strukturelementer som er vedtatt nedlagt, skal nedlegges. Nye organisasjonsenheter, garnisoner og strukturelementer skal opprettes.
- Antall årsverk skal reduseres med minimum 5 000 i forhold til antallet i Forsvarets militære organisasjon pr. 1. september 2000.
- Bygningsarealet skal reduseres betydelig. Eienedom, bygg og anlegg og materiell som ikke skal benyttes i den nye strukturen, skal være utfaset og i størst mulig grad avhendet.

Innen utløpet av omleggingsperioden skal dessuten samlede utgifter til personelldrift, EBA-drift og materielldrift reduseres til et maksimalnivå som skal defineres presist innen utgangen av 2001. Det skal også etableres måltall for personellreduksjoner i det som pr. 1. september 2000 var Forsvarets bygningstjeneste (FBT) og Forsvarets forskningsinstitutt (FFI).

Omleggingen skal føre til en betydelig forbedring av Forsvarets operative evne. Denne er en funksjon av styrkenes reaksjonsevne, mobilitet, stridsevne og utholdenhet, og skal gjøre Forsvaret i stand til å reagere på egnet måte i forhold til en gitt situasjon. Den operative evne er avhengig av faktorer som øvelses- og treningsnivå, kvaliteten og kvantiteten på materiell og egnetheten til ledelselementene og kommando- og kontrollapparatet. Alle disse faktorene vil bli forbedret gjennom helheten av omleggingen slik denne er planlagt for perioden 2002-2005, blant annet gjennom opprettelsen av Forsvarets innsatsstyrke (FIST), jf. St.meld. nr. 38 (1998-1999) og St.prp. nr. 45 (2001-2002).

I samsvar med Stortingets vedtak har omleggingen høyeste prioritet for Forsvaret i 2002. Hvilke deler av omleggingen som er planlagt gjennomført i budsjettåret 2002, skisseres under punkt 3.4.

I tillegg til å gjennomføre omleggingen av Forsvaret skal aktiviteter innen kjernevirksomheter opprettholdes. Forsvaret skal opprettholde den nødvendige kapasitet til:

- tilstedeværelse, etterretning og overvåkning, krisehåndtering, suverenitetshevdelse, evne til alliert forsvarssamarbeid – særskilt for å kunne møte større utfordringer mot norsk sikkerhet, samt til å kunne bidra til sikring av vitale samfunnsfunksjoner og -institusjoner.
- videreføring av det internasjonale engasjementet iht. politiske beslutninger.

Forsvaret skal også opprettholde den styrkeproduksjon som er nødvendig for å kunne etablere den fastsatte styrkestrukturen etter omleggingen, samt sørge for at tilstrekkelig personell med kritisk kompetanse forblir i Forsvaret. Virkemidlene for å oppnå dette kan deles inn i generelle og omleggingsspesifikke sådanne.

En av de største utfordringene knyttet til omleggingen av Forsvaret blir å håndtere avhendingen av store mengder overflødig materiell og EBA på en raskest og mest mulig kostnadseffektiv måte. For at dette skal kunne foregå i nødvendig tempo, vil underlagte nivåer og lokale sjefer delegeres betydelige fullmakter. Det er et mål at avhendingen særlig av materiell skal gi et positivt bidrag i forhold til driftsreduksjoner og salgsinntekter.

3.3 Økonomiske rammer

Regjeringens budsjettforslag innebærer en forsvarsramme på 27 657 mill. kroner og en inntektsramme på 725 mill. kroner. Innenfor førstnevnte ramme er 1 242 mill. kroner avsatt til flernasjonale fredsoperasjoner. I tråd med gjeldende praksis er budsjetterte inntekter innarbeidet i utgiftsrammen.

Den reelle reduksjonen i forsvarsrammen er på 0,3 pst. Reell reduksjon på drift uten flernasjonale fredsoperasjoner er på 0,1 pst., materiellinvesteringer er reelt redusert med 3,2 pst. EBA-investeringer er fokusert og prioritert ifm. omleggingen, og er av den grunn tilført midler både fra kap. 1792 Norske styrker i utlandet og fra kap. 1734 Heimevernet. EBA-investeringer er som følge av dette økt med hele 75,3 pst. En slik fordeling av rammene viser klart den fokus som er lagt på omleggingen av Forsvaret.

Forsvarsbudsjettet eksklusiv avsetning til norske styrker i utlandet er økt med 2,5 pst.

Bevilgningen til Forsvarets deltakelse i flernasjonale fredsoperasjoner er redusert med 732 mill. kroner. Størstedelen av reduksjonen skyldes at 2001-budsjettet omfattet Norges oppdrag som ledelsesnasjon i KFOR-hovedkvarteret, og at utgiftene til den norske bataljonsstridsgruppen i KFOR er lavere enn tidligere, hovedsakelig pga. reduserte merutgifter til styrkegenerering og reduserte driftsutgifter i operasjonsområdet som følge av tidligere års investeringer. Videre er 185 mill. kroner nødvendige innsparinger for å omdispo-

nere midler over til EBA-prosjekter av stor betydning for omleggingen. Dette utgjør den reelle reduksjonen av bevilgningen til KFOR, og dekkes i hovedsak av at administrasjon og støttefunksjoner blir omorganisert og redusert.

Prognose for forbruk 2001 på kap. 1792 Norske styrker i utlandet, viser et betydelig mindreforbruk. Under forutsetning av at prognosen bekreftes, vil departementet i omgrupperingsproposisjonen for 2001 foreslå for Stortinget at minimum 72 mill. kroner av mindreforbruket blir overført til investeringsbudsjettet. For budsjettet for 2001 ble 72 mill. kroner tilført kap. 1792 fra investeringsbudsjettet.

Etter anmodning fra forsvarskomiteén ble det igangsatt beregninger av de endelige kostnadene ved strukturen som ble vedtatt ved Stortingets behandling av St.prp. nr. 45 (2000-2001), jf. Innst. S. nr. 342 (2000-2001). Ut fra disse beregningene ble kostnadene anslått til 121,6 mrd. kroner i perioden 2002-2005, eksklusiv utgifter til fornyelse av transportflykapasitet og med kun meget begrensede investeringer til Brigade 5 og Brigade 12. Beløpet tilsvarer et årlig gjennomsnitt på 30,4 mrd. kroner.

Stortinget sluttet seg ved behandlingen av langtidsplanen for Forsvaret til hovedmålene i St.prp. nr. 45 (2000-2001) - driftsinnsparinger på minimum 2 mrd. kroner pr. år og bemanningsreduksjoner på minimum 5 000 årsverk - og understreket sterkt betydningen av at disse målene nås. Oppnåelse av disse målsettingene er derfor lagt til grunn også for de nye kostnadsberegningene. Stortinget vedtok imidlertid å videreføre en større struktur og en større organisasjon enn foreslått i St.prp. nr. 45 (2000-2001). Å nå ovennevnte hovedmålsettinger vil derfor kreve betydelige tiltak utover de Stortinget så langt har sluttet seg til. For å legge til rette for dette har Regjeringen til hensikt å legge fram forslag til supplerende tiltak for Stortinget, med sikte på at Stortinget skal kunne behandle forslagene i løpet av vårsesjonen 2002. Regjeringen ser meget alvorlig på de eksisterende ubalanser, og har som overordnet målsetting å sikre omleggingen av Forsvaret og samtidig sikre balanse mellom Forsvarets oppgaver, struktur og ressurstilgang. De nevnte forslag til supplerende tiltak vil nettopp ha dette siktemål.

3.4 Omleggingstiltak

Forsvaret skal gjennomgå svært omfattende organisasjonsendringer, bl.a. med sikte på samordning og effektivisering av virksomhet på tvers av forsvarsgrenene. I gjennomføringen av omleggingen er det lagt vekt på tempo og effektivitet i omleggingsarbeidet, slik at innsparingspotensialet kan bli realisert så raskt som mulig. Forsvarsdepartementet har med dette for øyet gitt konkrete oppdrag og resultatkrav til Forsvarets militære organisasjon.

Forsvarsstrukturen vil i løpet av perioden bli videreutviklet også med de tillegg Stortinget spesifiserte ved behandlingen av St.prp. nr. 45 (2000-2001), jf. Innst. S. nr. 342 (2000-2001).

En del av de mest sentrale omleggingstiltakene skal i hovedsak være gjennomført innen utgangen av 2002. I proposisjonen er dette nærmere beskrevet på sidene 22-25.

3.5 Investeringer

En helt sentral del av omleggingen vil være å innrette og prioritere investeringene mot oppbygging og etablering av vedtatt struktur. Enkelte pågående prosjekter revideres som følge av dette. I noen prosjekter er endringene klarlagt, og dette er innarbeidet i behandlingen og omtalen av prosjektene. I de prosjekter der endringene ennå ikke er klarlagt, er det beskrevet at endringer vil kunne komme.

Det er satt av 800 mill. kroner, eller 75 pst., mer enn i 2001 til nasjonalfinansierte bygg- og anleggsprosjekter, mens investeringene til materiell reduseres reelt med 3,2 pst. Satsingen på nye fregatter, IT-infrastruktur og styringsverktøy videreføres. Investeringer til Forsvarets innsatsstyrker har høy prioritet innenfor tilgjengelige rammer.

Anskaffelse av nye fregatter og tilhørende prosjekter går etter planen. Det planlegges oppstart av et første delprosjekt under et samlet program (Golf) for felles integrert forvaltningssystem, et nytt prosjekt i Luftforsvaret som vil gi en nødvendig utskifting av kampflyenes kortholdsmissiler, og et prosjekt under formål panserbekjempelse. Felles for disse to prosjektene er at materiellet er viktig for Forsvarets deltakelse i operasjoner innenfor en flernasjonal ramme.

Videre foreslås kostnadsrammen endret på fire løpende kategori 1-prosjekter, samt overføring av fire prosjekter til lavere kategori. Med disse endringene i porteføljen vil det være 20 kategori 1-prosjekter.

Golf er et omstillingsprogram bestående av flere prosjekter der effektiv utnyttelse av IT er et sentralt virkemiddel. Innfrielsen av sentrale krav til økonomisystemer i økonomiregelverket for staten og framskaffing av styringsinformasjon i forhold til omlegging av Forsvaret er en sentral milepæl for programmets framdrift i 2002.

For å redusere risikoen og for å gjøre programmet mest mulig håndterlig er det, etter at Stortinget sist ble orientert om saken, valgt en kontraherings- og innføringsstrategi som består i at programmets samlede leveranseomfang vil deles opp i flere faser. Det vil inngås en kontrakt for hver enkelt fase. Dette betyr at det kun er den første fasen som forprosjekteres, detaljforhandles og kontraktfestes innledningsvis. De øvrige faser detaljforhandles på et senere tidspunkt, etter gjennomførte forprosjekter. Forsvaret vil dermed, for hver fase, stå fritt med hensyn til hvordan man velger å fortsette programmet. Det tas sikte på om mulig å kunne benytte én leverandør for hele programmet.

Det er tidligere forespeilet at Golf ville bli fremmet som et kategori 1-prosjekt. Pga. den ovennevnte omleggingen av Golf fra prosjekt til program, er dette ikke lenger nødvendig eller hensiktsmessig. Et sentralt

poeng for budsjetteringen neste år har vært å unngå at Forsvaret bindes utover 2002.

Investeringsbehovet som følger av omstruktureringen vil i perioden 2002-2005 utgjøre et meget betydelig beløp. Eldre bygningsmasse må bygges om, og nybygg må tilføres.

Med stramme ressursrammer prioriteres midlene mot omleggingen. Dette betyr at bare strengt nødvendige HMS-tiltak vil bli gjennomført i tillegg til omleggingstiltak i 2002.

For å effektivisere omleggingen er det viktig at saksmengden på investeringssiden som legges fram for Stortinget begrenses. Beløpsgrensen for prosjekter som framlegges for Stortinget foreslås derfor hevet fra 25 mill. kroner til 100 mill. kroner, jf. St.prp. nr. 45 (2000-2001).

Forsvarsdepartementet foreslår også at Forsvaret beholder inntektene ved salg av eiendommer fullt ut, slik at disse midlene kan benyttes til investeringer i nye eiendommer, bygg og anlegg, som igjen skal legge grunnlaget for innsparinger på sikt.

Fellesfinansierte bygge- og anleggsinvesteringer vil i 2002 for en stor del bestå av videreføring av varslingsradarene. Det foreslås ett nytt fellesfinansiert prosjekt.

3.6 Operativ virksomhet

Til tross for at omleggingen står i fokus i 2002, er det helt nødvendig å videreføre operativ virksomhet på en rekke felter. Sentralt her står evne til alliert forsvarssamarbeid, da særskilt for å kunne møte større utfordringer mot norsk sikkerhet.

Effektiv og troverdig suverenitetshevdelse forutsetter at Forsvaret har tilstrekkelige ressurser til å overvåke aktiviteten i våre områder og være til stede på kort varsel med egnet materiell og personell. Forsvarets *myndighetsutøvelse* er knyttet til oppsyns- og kontrollvirksomhet bl.a. på vegne av andre offentlige etater. Norge har forvaltningsansvaret for havområder som tilsvarer 7 ganger fastlands-Norge. Dette innebærer en rekke kontroll- og oppsynsoppgaver for Kystvakten. I fredstid er Kystvakten statens primære myndighetsutøver i og utenfor territorialfarvannet.

Innfasingen av et fjerde helikopterbærende havgående fartøy (KV Svalbard) vil bidra til å styrke Kystvaktens kapasitet til å løse sine oppdrag i forbindelse med ovennevnte oppgaver. Som følge av at KV Svalbard blir faset inn for patruljering og tilstedeværelse i nordområdene, vil ett helikopterbærende fartøy bli disponert til tjeneste i Sør-Norge, og ett innleid havgående fartøy tas ut av tjeneste.

Redningshelikoptertjenesten inngår i Forsvarets krigsstruktur og skal utrustes og trenes for å gi 330-skvadronen en begrenset kapasitet innen redningstjeneste under krigsforhold. Virksomheten videreføres i 2002 innenfor eksisterende organisasjon, og inntil videre med nåværende beredskapskrav (1 time). Helikopteret på Rygge vil være på beredskap minimum 85 pst. av tiden.

Justisdepartementet har fremmet anbefalinger om den framtidige organisering og drift av redningshelikoptertjenesten i St.meld. nr. 44 (2000-2001). Dette vil på sikt kunne medføre endringer også i struktur og beredskapskrav.

Deltakelsen i KFOR vil i hovedsak videreføres. Denne virksomheten er et meget sentralt bidrag til arbeidet for å nå norske sikkerhetspolitiske mål, både ved å demonstrere Norges evne og vilje til å bidra til NATOs største pågående operasjon i en flernasjonell ramme, og derigjennom ved å bidra til å styrke NATO som organisasjon. Et sterkt NATO er en forutsetning for en effektiv norsk sikkerhetspolitikk. Samtidig styrkes indirekte Hærens evne til å gjennomføre operasjoner også i Norge.

For 2002 er det foreslått en ramme på 1 242 mill. kroner til norsk deltakelse i flernasjonelle fredsoperasjoner. Dette innebærer at det blir nødvendig å redusere styrkebidraget til KFOR. Det norske ansvaret som ledelsesnasjon for KFOR, avsluttes som planlagt i oktober 2001. Som følge av den endrede situasjonen i Kosovo, betydelig effektivisering, særlig med hensyn til rekruttering, og ferdigstillingen av mye av den nødvendige infrastruktur, vil imidlertid reduksjonen kunne gjennomføres uten at styrkebidragets kvalitet endres vesentlig. KFOR-styrken er forutsatt å løse det samme oppdrag som i 2001. Reduksjon av bidraget skal gjennomføres ved å effektivisere rutiner og organisasjon innen administrasjon og støttefunksjoner. De operative kapasitetene skal forsøkes opprettholdt så langt det er mulig.

Strong Resolve vil være den største og viktigste NATO-øvelsen i Norge i 2002. Den vil totalt sett føre til at antallet øvingsdøgn i 2002 øker, til tross for at antallet enkeltøvelser reduseres. Under Strong Resolve vil man øve en tenkt artikkel 5-operasjon i Norge og en ikke-artikkel 5-krisehåndteringsoperasjon i Polen.

3.7 Styrkeproduksjon

Forsvarets styrkeproduksjon, inkludert inntaket ved Forsvarets skoler, skal i 2002 ha som formål å videreutvikle den kompetanse som er nødvendig både for å kunne ivareta Forsvarets omlegging og for å kunne drive den styrkestruktur som Stortinget har vedtatt skal være på plass i 2005.

Styrkeproduksjon for det framtidige fregattvåpen og MTB-våpen ivaretas gjennom drift av fregatter av Oslo-klassen og MTBer av Hauk-klassen.

Styrkeproduksjon til de enheter som skal langtidslages - "legges i møllpose" - opphører.

Førstegangstjenesten og repetisjonstjenesten skal i løpet av omleggingsperioden organiseres etter en modell med 100 operative dager for personell til HV og 12 måneders tjeneste for annet personell. Det vil i løpet av 2002 bli utarbeidet en helhetlig plan for innføring av den nye ordningen, herunder for et differensiert sesjons- og rekrutteringssystem.

Innkallingsstyrken til førstegangstjeneste, i overkant av 14 000 mannskaper, er fastsatt med utgangspunkt i

Forsvarets behov. Årsaken til at antallet ligger lavere enn det den nye strukturen vil kreve i et gjennomsnittså er delvis at Forsvaret, gitt den belastning omleggingen vil innebære for organisasjonen som helhet, ikke har samme kapasitet til å utdanne mannskaper i 2002, og delvis at de økonomiske ressursene i langtidspano- den er fokusert mot direkte omleggingsrelaterte tiltak. Styrkestrukturens behov kan allikevel, i en overgangsperiode, dekkes ved ovennevnte antall.

Det opprettholdes en ordning med inntil 6 ukers førtidsdimittering ut fra hensyn til arbeid og utdanning for vernepliktige med 12 måneders tjenestetid. Inntil 4 ukers forkortelse av tjenestetiden av andre grunner kan gjennomføres for mannskaper med 12 måneders tjeneste, dersom dette ikke innvirker på overføringstransporter, utdannings- eller beredskapsmessige forhold.

Antall lærlingeplasser søkes opprettholdt på samme nivå, og alle forsvarsgrener skal i løpet av 2002 søke å etablere ordningen "Lærlingebefal; en kombinasjon av befalsutdanning og lærlingkontrakt".

Virksomheten i Heimevernet preges av overgang til ny struktur. For HV vil derfor trening av befal og spesialister bli søkt prioritert i 2002. Det totale øvingsnivået vil bli midlertidig redusert for å gi rom for tiltak som er av avgjørende betydning for omleggingen. Hæren øker antall repetisjonsdager til 90 000 for å kunne gjennomføre NATO-øvelsen "Strong Resolve". Sjø- og Luftforsvaret vil måtte redusere trenings- og øvingsaktiviteten noe ift. nivået i 2001.

3.8 Lagerbeholdninger, drift og vedlikehold

Tæring på lagerbeholdninger vil over tid kunne få negative konsekvenser for Forsvarets operative evne. Nivået på lagerbeholdninger med videre vil etter hvert bli brakt i samsvar med den framtidige forsvarsstrukturen. Dette vil bedre styrkenes evne til å løse pålagte oppdrag innenfor de rammebetingelsene som er satt. Tiltak i denne retning vil imidlertid ikke prioriteres i 2002, da det er viktigere å gjennomføre omleggingstiltak som muliggjør framtidige innsparinger.

Driftssituasjonen tvinger også fram prioriteringer innen drift og vedlikehold. Materiell som skal videreføres i ny struktur, vil bli prioritert. Arbeidet med å samordne materiellforvaltningene og forbedre logistikkprosessene vil bli videreført i 2002 både gjennom prosjekt ARGUS og gjennom etableringen av Forsvarets logistikkorganisasjon.

Forsvarets eiendommer, bygg og anlegg skal drives kostnadseffektivt og det er et mål å opprettholde verdien gjennom et forsvarlig og tilfredsstillende forvaltnings-, drifts-, og vedlikeholdsprogram. Det er et mål å redusere bygningsmassen samt å redusere driftsutgiftene uten å svekke vedlikeholdsstandarden.

3.9 Forskning og utvikling

FoU-virksomheten i Forsvaret skal legge grunnlaget for utviklingen av en effektiv organisasjon, valg av operasjonskonsept og doktriner, og valg av forsvarstekniske løsninger for å understøtte Forsvarets priori-

terte oppgaver. FoU-arbeidet skal målrettes mot utvalgte områder som er av betydning i denne sammenheng.

Forsvarets egne FoU-organer skal konsentrere sin innsats på områder hvor sivil kompetanse ikke er tilgjengelig. Samarbeid med sivile fagmiljøer skal videreutvikles og styrkes på områder hvor dette er formålstjenlig og kostnadseffektivt.

3.10 Miljøvern

Forsvarets overordnede strategi er, på linje med all annen virksomhet, også styrende for miljøverntjenesten. I denne styring ligger Forsvarets forpliktelse til å etterkomme de nasjonale miljømessige krav som til enhver tid gjøres gjeldende gjennom lover og forskrifter. En effektiv oppfølging av forpliktelser og krav løses ved etablering av formelle kommunikasjonsrutiner mellom Forsvaret og miljøvernmyndighetenes ulike ledd, felles norm for miljøledelse, og ved miljøvernkompetanse og -kapasitet tilpasset den enkelte oppgave og arbeidsplass.

Hensikten med å planlegge og gjennomføre miljøverntiltak er å forebygge miljøproblemer, rydde opp i miljøforurensning, etterleve miljøkrav og delta i miljø-samarbeid.

Det er avsatt ca. 540 mill. kroner til forskjellige miljøtiltak.

3.11 Omleggingstiltak i kommuner som rammes av omleggingen

Forsvarsdepartementet har i samarbeid med Kommunal- og regionaldepartementet (KRD) utarbeidet et opplegg for å håndtere de utfordringer som omleggingen av Forsvaret i perioden 2002-2005 vil medføre for de kommuner og regioner som blir sterkest berørt.

Økonomisk bistand kan fra KRD gis til kommuner som får et betydelig tap av arbeidsplasser som følge av at Forsvaret legger ned eller reduserer sin virksomhet og/eller der alternative sysselsettingsmuligheter er begrenset. Kommuner og regioner som står overfor særskilt store omleggingsoppgaver, vil kunne få omleggingsstatus over en seksårsperiode. Mindre hardt rammede kommuner vil kunne motta bistand til styrking av sitt strategiske næringsutviklingsarbeid.

Bevilgningene - som har et øvre tak på 250 mill. kroner for perioden 2002-2005 som helhet - vil bli overført til Kommunal- og regionaldepartementet, som har ansvaret for å forvalte bevilgningen til omleggingstiltak i kommunene. For 2002 foreslås det overført 40 mill. kroner. Statens nærings- og distriktsutviklingsfond (SND) vil ha viktige faglige oppgaver i arbeidet. En interdepartemental koordineringsgruppe, ledet av Kommunal- og regionaldepartementet, vil følge bruken av de statlige virkemidlene. Kommuner og regioner som får støtte, skal rapportere årlig på bruken av midlene. KRD har ansvar for å gjennomføre mål- og resultatvurderinger av omleggingsarbeidet.

I helt særskilte tilfeller vil enkelte av Forsvarets bygg og anlegg bli vurdert avhendet til redusert pris eller vederlagsfritt til bruk for ny næringsvirksomhet. Mulighetene for desentralisering av statlige arbeidsoppgaver vil også bli vurdert i sammenheng med omleggingsarbeidet.

3.12 Komiteens merknader

Komiteen vil vise til at det fremdeles er en dobbel ubalanse i Forsvaret: ubalansen mellom vedtatte oppgaver og ressurser og mellom investeringer og drift.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, vil vise til Innst. S. nr. 342 (2000-2001), jf. St.prp. nr. 45 (2000-2001), og vil understreke behovet for en reduksjon i Forsvarets volum ledsaget av en modernisering og fornyelse av den gjenværende strukturen. Dette i samsvar med dagens og fremtidens sikkerhetspolitiske utfordringer.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til brev fra Forsvarsdepartementet av 27. september 2001 der det fremkommer at kostnadene ved den vedtatte struktur er 121,6 mrd. kroner i 4-års perioden, omregnet 30,4 mrd. kroner pr. år. Disse medlemmer henviser derfor til at det i det foreslåtte budsjettet allerede det første året i planperioden vil bli et betydelig avvik fra planforutsetningen, og viser i den forbindelse til scenario 3 som er beskrevet i St.prp. nr. 45 (2000-2001), kapittel 8. Disse medlemmer mener at det foreliggende budsjettforslag forsterker dette scenariet og på mellomlang sikt vil kunne tvinge frem en struktur basert på to forsvarsgrener.

Komiteen vil understreke at mangel på forutsigbarhet er en vesentlig årsak til de vanskelighetene Forsvaret har hatt i de senere år. Komiteen mener det blir viktig med samsvar mellom struktur, oppgaver og bevilgninger for å sikre et robust og moderne forsvar og en sikkerhets- og forsvarspolitik som skaper trygghet i hverdagen for folk flest. Et umoderne forsvar vil ikke være til noen hjelp for Norge, verken nasjonalt eller internasjonalt og heller ikke på en hensiktsmessig måte kunne samarbeide med våre allierte.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti, vil understreke viktigheten av at det ikke ligger noen motsetning mellom vår internasjonale innsats og forsvar av Norge. Som et lite, sårbart og åpent demokrati er Norge avhengig av både stabile og forutsigbare internasjonale rammevilkår og et sterkt NATO.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti mener at det ikke er noen motsetning mellom forsvar av Norge og vår internasjonale innsats i operasjoner som har til hensikt å trygge freden. Det å være med å trygge freden i andre deler av verden er med på å styrke vår egen sikkerhet.

Komiteen viser til St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 4 (2001-2002), der Regjeringen varsler at den vil komme tilbake med en egen proposisjon som tar for seg nødvendige endringer i forsvarsstrukturen og forslag til bevilgninger til finansiering av denne, samt ekstraordinære tiltak mot terrorfare. Komiteen vil understreke nødvendigheten av å sikre den nødvendige balanse mellom strukturen og finansiering ved behandlingen av en slik proposisjon, og forutsetter at framleggelsen og Stortingets behandling ikke forsinkes den pågående omorganiseringssprosessen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ser med stor bekymring på at det fremdeles er en kraftig dobbel ubalanse mellom vedtatte oppgaver og ressurser og mellom investering og drift. Dette er resultatet av en langvarig underbudsjettering. Disse medlemmer ser denne doble ubalanse som en trussel i forhold til å opprettholde de vedtatte strukturer i Forsvaret. Det er derfor nødvendig å følge opp de økonomiske forpliktelser som ligger til grunn for den vedtatte forsvarsstruktur. Det er ingen motsetning mellom den vedtatte struktur og et moderne forsvar. Det er nettopp et moderne og effektivt forsvar av en optimal størrelse som ligger til grunn for denne struktur. Disse medlemmer mener derfor at det er viktig å opprettholde et troverdig forsvar både i størrelse og effektivitet. Det er ikke slik at situasjonen verken i vår region eller internasjonalt, er mer forutsigbare nå enn tidligere. Tvert imot har hendelsene etter 11. september 2001 vist at det er nødvendig med et forsvar som er rustet til å løse konflikter av ulik karakter. Forsvaret må fortsatt være i stand til å møte et anslag mot norsk territorium. Et slikt eventuelt anslag må kunne møtes med et troverdig forsvar, og da er også størrelsen av betydning. Disse medlemmer mener at et forsvar utsatt for ytterligere reduksjoner representerer en usikkerhet i forhold til NATO og deltakelse i internasjonale operasjoner, hvilket igjen reduserer vår forsvarsevne og anseelse som alliert.

4. RAPPORT FOR VIRKSOMHETEN I 2000

4.1 Sammendrag

På sidene 30-40 i proposisjonen gis en rapport over gjennomføringen av forsvarsbudsjettet for 2000. Budsjettåret 2000 var det andre året i planperioden 1999-2002. Perioden kjennetegnes av ambisjonene om å konsolidere driftsnivået, fortsatt omlegging av Forsvarets virksomhet i fred og at driftskostnadene på noe sikt stabiliseres for å kunne gjennomføre de store investeringene som Forsvaret står foran. Resultatet for 2000 viser at årsproduksjonen i 2000 har hatt den forventede måloppnåelsen på det langsiktige kravet om driftsstabilisering. Strukturendringer som ligger til grunn for den fortsatte omleggingen av Forsvaret hadde i 2000 en lav endringstakt som følge av et behov for avklaring

av framtidig struktur. Samlet sett viser resultatet for 2000 en nøkternhet og vilje til å foreta nye veivalg for å skape en bedre langsiktig balanse mellom Forsvarets oppgaver og de tilgjengelige ressurser. Det viste seg allikevel å være nødvendig å forberede en ny plan, og et bredt arbeid ble satt igang for å kunne legge den fram for Stortinget våren 2001.

Ved Stortingets sluttsaldering (Blå bok) var budsjettets utgiftsramme på 25 349 mill. kroner. Endringer gjennom budsjettåret gjorde at budsjettet bevilgningsmessig økte til 26 050 mill. kroner ved årets slutt. Dette innebar en bevilgningsøkning på 706 mill. kroner som i hovedsak skyldes bevilgning til internasjonale operasjoner og et nedtrekk ifm. Revidert nasjonalbudsjett (RNB).

4.2 Komiteens merknader

Komiteen har merket seg at det i perioden er lagt vekt på å konsolidere driftsnivået, sørge for en omlegging av Forsvarets virksomhet i fred og stabilisere driftskostnadene for å muliggjøre de store investeringene Forsvaret står foran. Komiteen gir sin tilslutning til den nøkternheten og den viljen som er utvist for å foreta nye veivalg, slik at den dobbelte ubalansen i Forsvaret fjernes og det oppnås en nødvendig forutsigbarhet.

5. INFORMASJONSSAKER

5.1 Oppfølging av St.prp. nr. 45 (2000-2001)

Ved behandling av St.prp. nr. 45 (2000-2001), jf. Innst. S. nr. 342 (2000-2001) anmodet Stortinget om å få seg forelagt et forslag vedrørende framtidig virksomhet på Rygge, Gardermoen og Kjeller.

Videre anmodet Stortinget om en fornyet vurdering av lokaliseringen til Militærmedisinsk utdannings- og kompetansesenter og vedtok at dette skulle lokaliseres innenfor alternativene Lahaugmoen, Sessvollmoen og Østerdal garnison.

Det er satt ned ulike arbeidsgrupper i forbindelse med ovennevnte og vedrørende hvordan behovet for framtidig lufttransport- og lufttankingskapasitet best kan dekkes. Stortinget vil få seg forelagt anbefalinger i disse spørsmål senest våren 2002.

Stortinget gav ifm. behandlingen av St.prp. nr. 45 (2000-2001), jf. Innst. S. nr. 342 (2000-2001), Regjeringen diverse oppdrag mht. sentrale problemstillinger for Forsvaret i årene framover. Arbeidet med å løse disse oppdragene er igangsatt, og Regjeringen vil komme tilbake til Stortinget på dertil egnet måte.

Komiteens merknader

Komiteen viser til Innst. S. nr. 342 (2000-2001), jf. St.prp. nr. 45 (2000-2001), der Stortinget anmodet om å få seg forelagt et forslag vedrørende framtidig virksomhet på Rygge, Gardermoen og Kjeller. Komiteen er i brev av 17. oktober 2001 gjort kjent med at Forsvarsdepartementet iverksatte et utredningsarbeid,

og at konklusjonen vil inngå som ett element i et bredere utredningsarbeid som også omfatter framtidig lufttransportkapasitet.

Komiteen viser til St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 4 (2001-2002), der det redegjøres for at Forsvarsdepartementet våren 2002 vil fremme en egen proposisjon som tar for seg nødvendige endringer i forsvarsstrukturen og forslag til bevilgninger til finansiering av denne, samt ekstraordinære tiltak mot terrorfare.

Komiteen forutsetter at spørsmålet om framtidig virksomhet på Rygge, Gardermoen og Kjeller og de øvrige områdene som er omtalt under 5.1 vil bli forelagt Stortinget i nevnte proposisjon.

5.2 Etablering av Forsvarets logistikkorganisasjon - endring i kapittelstruktur

I forbindelse med Stortingets behandling av St.prp. nr. 55 (1999-2000), jf. Innst. S. nr. 25 (2000-2001), ble det besluttet å etablere Forsvarets logistikkorganisasjon (FLO). Stortinget sluttet seg videre til at FLO i hovedsak skal være kundefinansiert.

Som en oppfølging av Stortingets vedtak om å etablere samhandel mellom kunde og leverandør ved at kunden/brukerne betaler for oppdrag og tjenester fra FLO, vurderer departementet å foreslå vesentlige endringer i forsvarsbudsjettets kapittelstruktur. En sammenslåing av kapitler - eksempelvis ved at forsvarsgrenenes driftskapitler slås sammen til ett stort driftskapittel - er ett alternativ som vil bli vurdert, et annet er rendyrking av ett logistikkapittel. Det tas sikte på å fremme et forslag om endringer i kapittelstrukturen ifm. en proposisjon våren 2002, alternativt ifm. omgrupperingsproposisjonen 2002.

Komiteens merknader

Komiteen viser for øvrig til proposisjonen og har ingen merknader.

5.3 Tørrdokkprosjekt

Harstad Skipsindustri AS har bygging av en ny tørrdokk under planlegging. Bakgrunnen for prosjektet er dels at det vil være tjenlig for Forsvaret å ha tilgang til en større dokk i landsdelen etter hvert som de nye fre-gattene fases inn, og dels at bedriften ønsker å konkurrere i markedet for større fartøyer. Både den nye forsvarspolitiske situasjonen og Norges behov for å overvåke store havområder i nordområdene, gjør det ønskelig å tilrettelegge for denne typen infrastruktur i Nord-Norge.

Tørrdokkprosjektet består av en privat og en offentlig del. Forsvarsdepartementet og Nærings- og handelsdepartementet har hatt nær dialog med Harstad Skipsindustri A/S og arbeider nå sammen med verftet for å avklare ulike forhold omkring prosjektet, som økonomiske rammer, driftsmodell og forholdet til statsstøtteregulverket for kombinasjonsverft. Når disse spørsmålene er avklart, tar Regjeringen sikte på å komme tilbake til Stortinget med forslag om oppføl-

ging fra statens side. Dette vil trolig kunne skje i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett våren 2002.

Komiteens merknader

Komiteen har merket seg at Regjeringen tar sikte på å komme tilbake til Stortinget med forslag om oppfølging av tørrdokkprosjekt i Harstad, og at dette trolig vil kunne skje med Revidert nasjonalbudsjett våren 2002.

6. MERKNADER TIL DE ENKELTE KAPITLER

6.1 Hovedprioriteringer fra Arbeiderpartiet, Høyre og Kristelig Folkepartis fraksjon

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti, viser til St.prp. nr. 1 (2001-2002) og St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 4 (2001-2002). Flertallet mener det er viktig å fortsette omstillingen og sikre en balanse mellom Forsvarets oppgaver, struktur og finansiering. Flertallet mener at Forsvarets omlegging, samt kampen mot terror må ha hovedfokus i 2002.

Flertallet viser til at Regjeringen skal legge frem en proposisjon i løpet av våren 2002 med forslag til tiltak som ytterligere vil bidra til å rasjonalisere og modernisere Forsvarets organisasjon og struktur. Flertallet viser videre til at Regjeringen i den proposisjonen vil legge frem forslag til finansiering av den vedtatte struktur slik at det blir samsvar mellom Forsvarets oppgaver, struktur og finansiering.

Flertallet understreker at det er meget viktig at Forsvaret får stabile og forutsigbare rammer for å sikre et moderne og sterkt forsvar, og for at Forsvaret skal lykkes i den meget krevende omstillingsperioden det befinner seg i.

Flertallet viser for øvrig til merknader under kap. 451 med hensyn til samfunnssikkerhet og sårbarhet.

6.2 Hovedprioriteringer fra Fremskrittspartiets fraksjon

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at også det fremlagte budsjettet for 2002 har en profil som avviker fra langtidsmeldingens forutsetninger, noe som innebærer at det samlet sett for perioden 2001-2002 er bevilget ca. 3,4 mrd. kroner under det nivået som ligger til grunn i St.prp. nr. 45 (2000-2001). Dette innebærer et brudd på de forutsetninger som ligger til grunn for omorganiseringen av Forsvaret. Disse medlemmer viser til at når Forsvarets situasjon fortsatt er preget av såkalt dobbelt ubalanse må årsaken til dette i hovedsak legges til Stortingets flertall bestående av de øvrige partier foruten Høyre. Disse medlemmer viser til at det i denne perioden har blitt tæret på lagerbeholdninger av ammunisjon, reservedeler og drivstoff mens det samtidig har blitt overført penger fra investeringsmidler til drift

samt for å dekke deler av kostnadene ved deltagelse i internasjonale operasjoner.

Disse medlemmer viser til at anskaffelse av forsvarsmateriell krever langsiktighet og forutsigbarhet fordi anskaffelsene ofte går over svært mange år, f.eks cirka 10-12 år når det gjelder anskaffelser av fregatter. Når Stortingets flertall unnlater å følge opp sine forpliktelser fører dette til reduserte eller kansellerte programmer som innebærer tap av midler eller fordyrelse av materiellet. Totalt sett bidrar dette til en dårlig økonomistyring.

Disse medlemmer viser til proposisjonen samt til høringer og til korrespondanse med Forsvarsdepartementet der det fremgår at lagre av ammunisjon, reservedeler og drivstoff befinner seg på et kritisk nivå og at denne situasjonen over tid vil få stor betydning for den operative evnen til avdelingene i Forsvaret. Departementet viser til at dette innebærer at det er et presserende behov for å redusere volumet på forsvarsstrukturen. Disse medlemmer vil kraftig understreke at det ikke må være underbudsjettering over år som bl.a. fører til reduserte lagerbeholdninger som skal styre fremtidige strukturvalg. Det må være landets behov for et forsvar basert på sikkerhetspolitiske og forsvarspolitiske realiteter som skal dimensjonere en forsvarsstruktur som er troverdig og ikke en tilfeldig frembragt situasjon som en følge av sviktende vilje til å ta langsiktige og forutsigbare økonomiske beslutninger. Fremskrittspartiet la fram sitt primære budsjettforslag med en netto ramme på 27 687 661 793 kroner, noe som er en økning på 497 mill. kroner i forhold til St.prp. nr. 1 (2001-2002).

Disse medlemmer foreslår å tilføre den spisse enden av Forsvaret ytterligere 2 mrd. kroner i form av midler til drift. Dette for å sikre en nødvendig styrkeproduksjon og hensiktsmessig øving av de ulike våpengrener. Disse medlemmer viser for øvrig til Budsjett-innst. S. nr. 1 (2001-2002) der Fremskrittspartiet foreslo å etablere et fond til materiellinvestering på 3,4 mrd. kroner. Dette ville gitt Forsvaret handlefrihet til å gjennomføre nødvendige materiellinvesteringer for å etablere vedtatt struktur uten at dette går utover innenlandsbudsjettet. Det er naturlig at store materiellanskaffelser finansieres utenfor rammen, gjennom et slikt fond.

6.3 Hovedprioriteringer fra Sosialistisk Venstrepartis fraksjon

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til tidligere merknader om behovet for fortsatt rasjonalisering av Forsvaret, og mener at mange av dagens investeringer i Forsvaret i for stor grad er knyttet opp til fortidens forsvarskonsept. Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti foreslo i Budsjett-innst. S. nr. 1 (2001-2002) å redusere bevilgningene til drift og investeringer til nye fregatter, MTB-struktur, missilmotorpedobåter, mindre materiellinvesteringer, pansrede kjøretøyer og stridsvogner, samt midler til forskning og utvikling på til

sammen 2 137 mill. kroner (kap. 1760 post 1 og 45). Sosialistisk Venstreparti foreslo også reduksjon i investeringer i nybygg og nyanlegg, bygg- og anleggsinvesteringer i post 47 på til sammen 491 mill. kroner. Herunder foreslo Sosialistisk Venstreparti å redusere midlene til Regionfelt Østlandet, sammenbinding av Mauken/Blåtind og Maukstadmoen.

Dette medlem viser også til at Sosialistisk Venstreparti i Budsjett-innst. S. nr. 1 (2001-2002) foreslo en reduksjon av bevilgningene i post 75 Fellesfinansierte bygge- og anleggsinvesteringer, Norges tilskudd til NATOs investeringsprogram for sikkerhet med til sammen 50 mill. kroner.

Dette medlem vil peke på at Forsvarets trenings- og øvingsmuligheter er under press på grunn av stramme budsjetter. Etter dette medlems oppfatning er det nødvendig å begrense driftsutgifter på ledelsesnivå for å frigjøre midler til operativ virksomhet, og det vises til Budsjett-innst. S. nr. 1 (2001-2002) hvor Sosialistisk Venstreparti blant annet gikk inn for å kutte til sammen 25 mill. kroner i tilskudd og foretak under Forsvarsdepartementet (kap. 1719) og 25 mill. kroner i felles ledelse og kommandoapparat (kap. 1720). I tillegg foreslo Sosialistisk Venstreparti å kutte 10 mill. kroner i bevilgningene til hæren (kap. 1731) og 30 mill. kroner i bevilgningen til Forsvarets etterretningstjeneste (kap. 1735).

Dette medlem viser til at Heimevernet er tillagt viktige oppgaver når det gjelder territorielt landforsvar, totalforsvarets mobilisering og støtte til Sjø- og Luftforsvar. Dette medlem mener at det er viktig at Heimevernet gis tilstrekkelig økonomisk mulighet for øving, og viser til Budsjett-innst. S. nr. 1 (2001-2002) hvor Sosialistisk Venstreparti gikk inn for å øke overføringene til Heimevernet.

Dette medlem mener det er behov for å styrke kystvakten og redningshelikoptertjenesten. Disse enhetene er særlig viktige i oppfølgingen av våre ressurser i havet og ved sivile og militære ulykker. Dette medlem viser til at sikkerheten for de norske havområdene med våre store fiskeriressurser og oljeinstallasjoner innebærer en hovedutfordring for det norske forsvaret, og mener at Kystvakten burde vært betydelig styrket. Dette medlem viser til Budsjett-innst. S. nr. 1 (2001-2002) hvor Sosialistisk Venstreparti foreslo en økning på 20 mill. kroner til Kystvakten (kap. 1790) og en økning på 11 mill. kroner til redningshelikoptertjenesten (kap. 1791).

6.4 Hovedprioriteringer fra Senterpartiets fraksjon

Komiteens medlem fra Senterpartiet vil vise til at det fremdeles er en dobbel ubalanse mellom vedtatte oppgaver og ressurser og mellom investering og drift, og at verken St.prp. nr. 1 (2001-2002) framlagt av regjeringen Stoltenberg eller St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 4 (2001-2002) framlagt av regjeringen Bondevik II følger opp de vedtak som ble fattet av Stortinget så sent som 13. juni 2001 gjennom Innst. S. nr. 342 (2000-2001). Dette medlem konstaterer imidlertid at det

i begge disse proposisjoner varsles en tilleggsproposisjon våren 2002 som skal sørge for samsvar mellom oppgaver og ressurser.

Dette medlem forutsetter at Stortingets vedtak av 13. juni 2001 legges til grunn for dette arbeid, og at Forsvaret allerede for budsjettåret 2002 tilføres ytterligere midler som gjør det mulig å iverksette de vedtak Stortinget nylig har fattet.

Dette medlem vil på bakgrunn av den varslede proposisjon ikke fremme vesentlige endringsforslag i

denne budsjettinnstillingen, men avvente Regjeringens videre oppfølging av Innst. S. nr. 342 (2001-2002).

6.5 Oppsummering

Ved Stortingets vedtak 28. november 2001 er netto utgiftsramme fastsatt til kr 27 251 831 000.

Komiteen har 3 avvikende forslag til fordeling av rammeområde 8. Dette fremgår av tabell 1 under hovedprioriteringer.

Tabell 1 angir komiteens standpunkter under kapitler som inngår i rammeområde 8.

Tabell 1. Forslag til fordeling av rammeområde 8 (forsvar) fra regjeringen Bondevik II (St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 4) og fra komiteen.

(90-postene behandles av finanskomiteen og inngår ikke i kapitlene nedenfor).

Kap. Post	Formål	St.prp. nr. 1 med Tillegg			
		nr. 1-4	Ap, H og Krf	Frp	Sp
<i>Utgifter rammeområde 8</i>					
42	Forsvarets ombudsmannsnemnd				
1	Driftsutgifter	3 500	3 500	3 500	3 500
451	Samfunnssikkerhet og beredskap (jf. kap. 3451)				
1	Driftsutgifter	278 443	278 443	318 443	278 443
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	49 461	49 461	59 461	49 461
70	Overføringer til private	327	327	327	327
1700	Forsvarsdepartementet				
1	Driftsutgifter	146 658	146 658	139 326	146 658
73	Forskning og utvikling	7 500	7 500	6 500	7 500
1719	Fellesutgifter og tilskudd til foretak under Forsvarsdepartementet (jf. kap. 4719)				
1	Driftsutgifter	47 826	47 826	47 826	47 826
43	Til disposisjon for Forsvarsdepartementet	20 000	20 000	12 000	20 000
51	Tilskudd til Forsvarets forskningsinstitutt	160 458	160 458	150 458	160 458
71	Overføringer til andre	52 133	52 133	52 133	52 133
78	Norges tilskudd til NATOs driftsbudsjett	99 000	99 000	99 000	99 000
1720	Felles ledelse og kommandoapparat (jf. kap. 4720)				
1	Driftsutgifter	1 123 294	1 123 294	1 115 318	1 123 294
1723	Sikkerhetstjenesten (jf. kap. 4723)				
1	Driftsutgifter	58 750	58 750	73 750	58 750
1725	Fellesinstitusjoner og -utgifter under Forsvarets overkommando (jf. kap. 4725)				
1	Driftsutgifter	2 294 356	2 294 356	2 282 886	2 294 356
50	Overføring til Statens Pensjonskasse	66 069	66 069	66 069	66 069
70	Renter låneordningen	8 500	8 500	8 500	8 500
1731	Hæren (jf. kap. 4731)				
1	Driftsutgifter	4 354 933	4 354 933	4 964 933	4 354 933
1732	Sjøforsvaret (jf. kap. 4732)				
1	Driftsutgifter	2 647 003	2 647 003	3 007 003	2 647 003
1733	Luftforsvaret (jf. kap. 4733)				
1	Driftsutgifter	3 691 716	3 691 716	4 081 716	3 691 716
1734	Heimevernet (jf. kap. 4734)				
1	Driftsutgifter	699 342	699 342	1 065 757	759 342

Kap. Post	Formål	St.prp. nr. 1 med Tillegg			
		nr. 1-4	Ap, H og Krf	Frp	Sp
1735	Forsvarets etterretningstjeneste				
21	Spesielle driftsutgifter	600 539	600 539	650 539	600 539
1760	Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg (jf. kap. 4760)				
1	Driftsutgifter	620 393	620 393	620 393	620 393
44	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, nasjonalfinansiert andel	147 000	147 000	147 000	147 000
45	Større utstørsanskaffelser og vedlikehold	6 266 846	6 266 846	4 266 846	6 266 846
47	Nybygg og nyanlegg	1 839 819	1 839 819	1 839 819	1 779 819
48	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, fellesfinansiert andel	270 443	270 443	270 443	270 443
75	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, Norges tilskudd til NATOs investeringsprogram for sikkerhet	180 000	180 000	180 000	180 000
1790	Kystvakten (jf. kap. 4790)				
1	Driftsutgifter	625 725	625 725	725 725	625 725
1791	Redningshelikoptertjenesten (jf. kap. 4791)				
1	Driftsutgifter	191 896	191 896	241 896	191 896
1792	Norske styrker i utlandet (jf. kap. 4792)				
1	Driftsutgifter	1 242 385	1 242 385	1 297 385	1 242 385
1795	Kulturelle og allmennnyttige formål (jf. kap. 4795)				
1	Driftsutgifter	127 239	127 239	126 602	127 239
47	Nybygg og nyanlegg	25 000	25 000	25 000	25 000
60	Tilskudd til kommuner	40 100	40 100	40 100	40 100
72	Overføringer til andre	995	995	995	995
2463	Forsvarsbygg				
24	Driftsresultat:	0	0	0	0
	1 Driftsinntekter	-4 261 270	-4 261 270	-4 261 270	-4 261 270
	2 Driftsutgifter	4 261 270	4 261 270	4 261 270	4 261 270
Sum utgifter rammeområde 8		27 987 649	27 987 649	27 987 649	27 987 649

Inntekter rammeområde 8

3451	Samfunnssikkerhet og beredskap (jf. kap. 451)				
3	Diverse inntekter	15 548	15 548	15 548	15 548
4720	Felles ledelse og kommandoapparat (jf. kap. 1720)				
1	Driftsinntekter	19 309	19 309	19 309	19 309
4723	Sikkerhetstjenesten (jf. kap. 1723)				
1	Driftsinntekter	285	285	285	285
4725	Fellesinstitusjoner og -inntekter under Forsvarets overkommando (jf. kap. 1725)				
1	Driftsinntekter	83 956	83 956	83 956	83 956
70	Renter låneordningen	1 965	1 965	1 965	1 965
4731	Hæren (jf. kap. 1731)				
1	Driftsinntekter	74 609	74 609	74 609	74 609
4732	Sjøforsvaret (jf. kap. 1732)				
1	Driftsinntekter	42 805	42 805	42 805	42 805
4733	Luftforsvaret (jf. kap. 1733)				
1	Driftsinntekter	100 511	100 511	100 511	100 511
4734	Heimevernet (jf. kap. 1734)				
1	Driftsinntekter	2 467	2 467	2 467	2 467

Kap. Post	Formål	St.prp. nr. 1 med Tillegg			
		nr. 1-4	Ap, H og Krf	Frp	Sp
4760	Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg (jf. kap. 1760)				
47	Salg av eiendom	80 000	80 000	80 000	80 000
48	Fellesfinansierte bygge- og anleggsinntekter	270 000	270 000	270 000	270 000
49	Salg av boliger	20 636	20 636	20 636	20 636
4790	Kystvakten (jf. kap. 1790)				
1	Driftsinntekter	327	327	327	327
4791	Redningshelikoptertjenesten (jf. kap. 1791)				
1	Driftsinntekter	17 025	17 025	17 025	17 025
4795	Kulturelle og allmenntilgode formål (jf. kap. 1795)				
1	Driftsinntekter	5 266	5 266	5 266	5 266
4799	Militære bøter				
80	Militære bøter	1 109	1 109	1 109	1 109
Sum inntekter rammeområde 8		735 818	735 818	735 818	735 818
Sum netto rammeområde 8		27 251 831	27 251 831	27 251 831	27 251 831
Avvik fra rammevedtak		0	0	0	0

6.6 De enkelte kapitler

Kap. 42 Forsvarets ombudsmannsnemnd

Utgifter:	Kroner
Saldert budsjett 2001	3 400 000
Forslag St.prp. nr. 1 (2001-2002)	3 500 000

Komiteen viser til omtalen av budsjettkapitlet på s. 38-39 i St.prp. nr. 1 (2001-2002) fra Finansdepartementet.

Komiteen vil understreke at Forsvarets ombudsmannsnemnd skal sikre de allmenne rettigheter for Forsvarets personell. Komiteen viser videre til at nemnda ved sitt arbeid også skal bidra til å effektivisere Forsvaret.

Komiteen har merket seg at det årlige antall klager er noenlunde stabilt, men har registrert at nemnda i 2000 har funnet grunn til å anbefale en bedre organisering av Forsvarets medisinske oppfølgingstilbud for personell som har deltatt i internasjonale fredsoperasjoner.

Kap. 451-3451 Samfunnssikkerhet og beredskap

Utgifter:	Kroner
Saldert budsjett 2001	269 557 000
Forslag St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 4 (2001-2002)	328 231 000
Inntekter:	
Saldert budsjett 2001	9 270 000
Forslag St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 4 (2001-2002)	15 548 000

Komiteen viser til omtalen av Samfunnssikkerhet og beredskap og Regjeringens forslag til bevilgninger på sidene 109-115 i St.prp. nr. 1 (2001-2002) Justis- og politidepartementet, samt til sidene 91-92 i St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 4 (2001-2002) fra Finansdepartementet.

Komiteen viser til Justisdepartementets samordningsfunksjon innenfor sivilt beredskap. Det innebærer ansvar for å utarbeide overordnede retningslinjer, tilrettelegge rammebetingelser, ta initiativ, være pådriver og treffe prinsipielle avgjørelser på beredskapssektoren.

Komiteen har merket seg fagdepartementenes konstitusjonelle ansvar for beredskapsforberedelsene innen egen sektor og at det nå innføres internkontroll og systemrettet tilsyn med dette arbeidet. Dette vil sikre god kvalitet og en målrettet og effektiv bruk av ressursene til beredskapsformål.

Komiteen ser viktigheten av totalforsvarskonseptet. Det militære forsvar og den sivile beredskap skal understøtte og utfylle hverandre på sentralt, regionalt og lokalt nivå. Innbyggere og samfunn skal på en best mulig måte bli vernet både i kriser og katastrofer i fredstid og i krig.

Direktoratet for sivilt beredskap (DSB) skal være et ressurs- og kompetansesenter for kriseberedskap på lokalt, regionalt og sentralt nivå. Direktoratet skal ta utgangspunkt i hvilken sårbarhet og hvilke trusler det norske samfunnet står overfor og fremme målrettede tiltak for å forebygge eller håndtere krisesituasjoner.

Komiteen har merket seg at Regjeringen i St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 4 (2001-2002) foreslår at Direktoratet for sivilt beredskap i samarbeid med fylkesmennene skal styrke kommunenes evne til å håndtere kriser. Beredskapsarbeidet i mange kommuner trenger mer statlig bistand og veiledning av kvalitetssikring og

kompetansehevede tiltak. Komiteen merker seg en økt bevilgning med 4 mill. kroner.

Komiteen er enig i at Sivilforsvaret er en viktig støtteressurs ved større ulykker og katastrofer. Direktoratet for sivil beredskap (DSB) skal vurdere Sivilforsvarets kretsstruktur som følge av endret inndeling av politidistriktene og fremtidige oppgaver og organisering. Komiteen har videre merket seg at Sivilforsvaret har etablert internasjonale støttegrupper for humanitær bistand i utlandet.

Komiteen har merket seg at Regjeringen mener at det må legges opp til et varig og generelt høyere beredskapsnivå av Sivilforsvarets innsatsgrupper (IG) ved at denne øves årlig. Nytt øvelseskonsept vil ta utgangspunkt i den gjeldende trusselsituasjonen. Komiteen har merket seg en økning på 15 mill. kroner.

Komiteen ser i den sammenheng at det er nødvendig med utskifting av utslitt materiell for å ha det nødvendige materiell til enhver tid. Komiteen har merket seg en økning på 25 mill. kroner.

Komiteen er tilfreds med at Regjeringen foreslår å øke bevilgninger med 3 mill. kroner til utskifting av vernemasker, i første omgang for Sivilforsvarets innsatsgrupper (IG).

Komiteen merker seg at Sivilforsvarets varslings-system nå er vurdert i lys av hendelsen i USA. Nødvendig oppgradering er samlet beregnet å koste 30 mill. kroner. Komiteen er tilfreds med at bevilgningene til dette arbeidet økes med 15 mill. kroner.

Komiteen er kjent med at Regjeringen skal legge fram en Stortingsmelding om samfunnssikkerhet og beredskap. Meldingen vil bl.a. ta opp innretningen av sikkerhets- og beredskapsarbeidet i samfunnet framover, hvilken dimensjon arbeidet bør ha, hvor ansvaret bør plasseres og hva som bør være de styrende premiser.

Komiteen har merket seg at man i meldingen vil komme tilbake med en ny vurdering av det samlede ressursbehovet for sivil beredskap og politiets nødvendige beredskap.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ser det som svært viktig at den norske befolkning har tiltro til den generelle samfunnssikkerhet og beredskap. I lys av den senere tids hendelser er dette blitt et område som er av stor samfunnsmessig interesse. Disse medlemmer ønsker derfor å øke kap. 451 innenfor de vedtatte rammer med 50 mill. kroner.

Kap. 1700 Forsvarsdepartementet

Utgifter:	Kroner
Saldert budsjett 2001	148 157 000
Forslag St.prp. nr. 1 (2001-2002)	154 158 000

Komiteen vil vise til at Forsvarsdepartementet i økende grad stilles overfor nye utfordringer. Disse er

knyttet både til endrede sikkerhetspolitiske forutsetninger og den vedtatte moderniseringen og omorganisering av Forsvaret.

Komiteen sier seg derfor enig i at departementet styrker sin kapasitet og kompetanse på strategisk planlegging, styring, gjennomføring og kontroll.

Komiteen har merket seg at departementet vil bruke store ressurser på forberedelsene til samlokalisering av den nye Forsvarsstaben med Forsvarsdepartementet. Det vises i den forbindelse til Innst. S. nr. 342 (2000-2001), jf. St.prp. nr. 45 (2000-2001).

Komiteen viser til viktigheten av forskning og utvikling og til formidling av forskningsbasert kunnskap knyttet til forsvars- og sikkerhetspolitikk. De sikkerhetspolitiske utviklingstrekkene, endringene i våre nærområder, integreringen i Europa og det nye trusselbildet øker behovet for kompetanse for politiske beslutningstakere. Komiteen er derfor enig med departementet i at kunnskapsgrunnlaget for utformingen av norsk sikkerhets- og forsvarspolitikkk må utvikles kontinuerlig. Det er viktig at departementet ønsker å medvirke til langsiktig kompetanseoppbygging innenfor det sikkerhets- og forsvarspolitiske forskningsmiljøet.

Kap. 1719-4719 Fellesutgifter og tilskudd under Forsvarsdepartementet

Utgifter:	Kroner
Saldert budsjett 2001	182 310 000
Forslag St.prp. nr. 1 (2001-2002)	379 417 000

Komiteen merker seg at økningen i post 1 skyldes overføringen av grunntilskuddet til Forsvarsbygg fra kap. 1710. Komiteen understreker viktigheten av at forvaltningsbedrifter som Forsvarsbygg drives så effektivt som mulig.

Komiteen merker seg også at post 51 Tilskudd til Forsvarets forskningsinstitutt er overført fra kap. 1710. Komiteen har for øvrig ingen merknader til dette.

Komiteen registrerer at post 71 Overføring til andre er økt med 1 885 000 kroner, etter å ha vært økt cirka tilsvarende også for 2001. Komiteen mener det er viktig at Forsvaret samarbeider med organisasjoner som har som formål å bidra til å underbygge forsvarsviljen og å spre informasjon om Forsvaret. Dette er særskilt viktig når Forsvaret er inne i store omstillinger.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, vil likevel påpeke at det er viktig å vri størst mulig del av Forsvarets ressurser over til den "spisse ende" og at en derfor løpende må vurdere nytten av støtten til organisasjonene.

Komiteen har merket seg at sluttrapporten viser at prøveprosjektet ved Krigsinvalidehjemmet Bæreia har vært vellykket. Komiteen mener dette er et viktig

tilbud, men at Sosial- og Helsedepartementet må ta det økonomiske hovedansvaret for videreføringen av dette.

Kap. 1720-4720 Felles ledelse og kommandoapparat

Utgifter:	Kroner
Saldert budsjett 2001	1 175 528 000
Forslag St.prp. nr. 1 (2001-2002)	1 123 294 000
Inntekter:	
Saldert budsjett 2001	17 933 000
Forslag St.prp. nr. 1 (2001-2002)	19 309 000

Komiteen har merket seg at post 1 er redusert med 81 mill. kroner. Komiteen har merket seg at utredningen som skal danne grunnlaget for samlokaliseringen av Forsvarsdepartementet og forsvarsstaben skal være avsluttet i løpet av 2001. Komiteen viser for øvrig til sine merknader i Innst. S. nr. 342 (2001-2002), jf. St.prp. nr. 45 (2001-2002) vedrørende Forsvarets ledelses- og kommandostruktur. Komiteen minner om følgende enstemmige merknad:

"Komiteen legger til grunn at det i valg av ny ledelsesmodell er viktig å danne en kosteffektiv organisasjon, der ledelsesapparatet må tilpasses den struktur som skal ledes i fred, krise og krig."

Komiteen har merket seg at sikkerhetstjenesten må budsjetteres under nytt kapittel 1723 og er enig i dette.

Kap. 1723-4723 Sikkerhetstjenesten

Utgifter:	Kroner
Forslag St.prp. nr. 1 (2001-2002)	58 750 000
Inntekter:	
Forslag St.prp. nr. 1 (2001-2002)	285 000

Komiteen vil vise til at sikkerhetsstaben har to hovedoppgaver. Den ene er å utøve funksjonen som Nasjonal sikkerhetsmyndighet slik denne er beskrevet i lov av 20. mars 1998 nr. 10 om forebyggende sikkerhetstjeneste. Den andre hovedoppgaven er å være forsvarssjefens sentrale sikkerhetsorgan.

Komiteen vil videre vise til at komiteen i Innst. S. nr. 342 (2000-2001), jf. St.prp. nr. 45 (2000-2001), ba Regjeringen komme tilbake med spørsmålet om hvorvidt Nasjonal sikkerhetsmyndighet skulle opprettes som et eget direktorat, dette i forbindelse med den varslede stortingsmeldingen om samfunnsikkerhet og beredskap. Komiteen viser for øvrig til NOU 2000:24 Et sårbart samfunn.

Komiteen har merket seg at for å sette sikkerhetsstaben i stand til å ivareta funksjonen som Nasjonal sikkerhetsmyndighet innenfor Forsvarets militære organisasjon, vil denne fra 1. januar 2002 bli organisert som en selvstendig driftsenhet underlagt forsvarssjefen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ser det som svært viktig at Forsvarets sikkerhetstjeneste har midler nok til å ivareta sine oppgaver. De stadig mer utfordrende oppgaver man står overfor i tjenesten resulterer i et behov for en økning av midler avsatt til disse oppgaver. Disse medlemmer ønsker derfor å øke kap. 1723 innenfor de vedtatte rammer med 15 mill. kroner.

Kap. 1725-4725 Fellesinstitusjoner og utgifter/inntekter under Forsvarets overkommando (inkludert 90-poster)

Utgifter:	Kroner
Saldert budsjett 2001	1 737 983 000
Forslag St.prp. nr. 1 (2001-2002)	2 369 925 000
Inntekter:	
Saldert budsjett 2001	36 063 000
Forslag St.prp. nr. 1 (2001-2002)	90 448 000

Komiteen har merket seg at kapitlet er tilført nærmere 600 mill. kroner til dekning av personellrelaterte utgifter til omstillingstiltak. Komiteen forutsetter at Regjeringen kommer tilbake til Stortinget med forslag til tilleggsbevilgninger til avgangsstimulerende tiltak dersom dette skulle vise seg nødvendig.

Komiteen har merket seg beskrivelser av arbeidet innen Forsvarets overkommando/sanitetstjeneste med hensyn til etablering av en felles sanitetstjeneste for Forsvaret gjennom opprettelse og ledelse av et militærmedisinsk utdannings- og kompetansesenter (MUKS), og viser til vedtak i Innst. S. nr. 342 (2000-2001) med utredningsoppdrag.

Komiteen har merket seg at Vernepliktsverket i 2002 skal behandle søknader om sivil verneplikt, og viser til merknader i Budsjett-innst. S. nr. 7 (2000-2001) vedrørende refundering av utgifter fra Justis- og politidepartementet.

Komiteen har merket seg at Forsvarets boligjeneste foreslås lagt under Forsvarssjefens ansvarsområde fra 1. januar 2002. Komiteen er enig i dette.

Komiteen registrerer at det heller ikke i den foreliggende budsjettproposisjon er spesifisert bevilgningsnivået til Velferdstjenesten og Voksenopplæringen, og viser til merknader i Budsjett-innst. S. nr. 7 (2000-2001). Komiteen har merket seg at det pågår et arbeid med å se på budsjetteringsprinsipper for mid-

lene til voksenopplæring, og imøteser resultatet av dette.

Kap. 1731-4731 Hæren

Utgifter:	Kroner
Saldert budsjett 2001	4 500 386 000
Forslag St.prp. nr. 1 (2001-2002)	4 354 933 000
Inntekter:	
Saldert budsjett 2001	72 308 000
Forslag St.prp. nr. 1 (2001-2002)	74 609 000

Komiteen merker seg at kapitlet er reelt sett styrket med cirka 109 mill. kroner, når man tar hensyn til forventede effektiviseringsgevinster og flytting av midler til andre kapitler. Komiteen understreker viktigheten av å ha fokus på omstillingsprosessen slik at effektiviseringen og omleggingen blir som forutsatt. Komiteen viser for øvrig til sine merknader i Innst. S. nr. 342 (2000-2001) og til at Hæren skal omlegges i tråd med Stortingets vedtak under behandlingen av St.prp. nr. 45 (2000-2001).

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ser det som naturlig å øke overføringene til den spisse delen av Forsvaret, ut fra dagens sikkerhetspolitiske situasjon. Det er behov for øket trening og innkjøp av materiell i øvings- og utdanningssammenheng. Dette er oppgaver som er viktige for å opprettholde et troverdig forsvar. Utgiftene i forbindelse med Hærens oppdrag under den skjerpede beredskapen i landet har og påført ekstrakostnader for våpengrenen. Disse medlemmer ønsker derfor å øke kap. 1731 innenfor den vedtatte rammen med 610 mill. kroner.

Kap. 1732-4732 Sjøforsvaret

Utgifter:	Kroner
Saldert budsjett 2001	2 791 532 000
Forslag St.prp. nr. 1 (2001-2002)	2 647 003 000
Inntekter:	
Saldert budsjett 2001	46 485 000
Forslag St.prp. nr. 1 (2001-2002)	42 805 000

Komiteen har merket seg at posten er redusert med 196 mill. kroner. I denne reduksjonen ligger imidlertid midler som er trukket ut pga. forventede innsparinger knyttet til prosjekt ARGUS, og innføring av horisontal samhandel for drift av EBA, m.m. Komiteen har videre merket seg at posten således styrkes med ca. 75 mill. kroner, og komiteen er enig med dette.

Komiteen viser til at Sjøforsvaret skal omorganiseres i tråd med Stortingets vedtak ved behandling av Innst. S. nr. 342 (2000-2001), jf. St.prp. nr. 45 (2000-2001).

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, viser videre til at oppbygging av ny struktur skal ha høy prioritet; fregattprosjektet går som planlagt og første fartøy planlegges levert i 2005 og deretter ett fartøy pr. år. Det vil videre bli igangsatt et eget kategori-1 prosjekt for bygging av de fem resterende i den nye Skjold-klasse MTB.

Komiteen har merket seg at arbeidet med å videreutvikle Sjøforsvaret til en mer rasjonell og effektiv virksomhet fortsetter, og en rekke tiltak vil bli gjennomført innen utløpet av 2002 som omtalt i budsjettet, og komiteen er enig i dette.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ser det som naturlig å øke overføringene til den spisse delen av Forsvaret, ut fra dagens sikkerhetspolitiske situasjon. For Sjøforsvaret er det til stadighet aktuelt å nytte fartøy i forbindelse med internasjonale operasjoner. Dette medfører store krav til dyktighet og fleksibilitet. Det er derfor nødvendig å styrke driftsbudsjettet, slik at disse oppdrag kan løses på en hensiktsmessig måte. Disse medlemmer ønsker derfor å øke kap. 1732 innenfor den vedtatte rammen med 360 mill. kroner.

Kap. 1733-4733 Luftforsvaret

Utgifter:	Kroner
Saldert budsjett 2001	3 607 579 000
Forslag St.prp. nr. 1 (2001-2002)	3 691 716 000
Inntekter:	
Saldert budsjett 2001	97 411 000
Forslag St.prp. nr. 1 (2001-2002)	100 511 000

Komiteen har merket seg at nasjonale beredskapsiltak etter terroranslagene mot USA i september 2001, høy dollarkurs og økte drivstoffpriser fører til press på Luftforsvarets driftsutgifter.

Komiteen viser til merknader under pkt. 5.1 vedrørende virksomheten på Rygge, Gardermoen og Kjeller.

Komiteen har merket seg at Luftforsvaret vil få det faglige ansvaret for utviklingen av alt luftvern i Forsvaret. Komiteen er enig i dette, men betoner viktigheten av at forsvarsgrenenes luftvern sees i en fellesoperativ sammenheng.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ser det som naturlig å øke overføringene til den spisse delen av Forsvaret, ut fra dagens sikkerhetspolitiske situasjon. Luftforsvaret er i den situasjon at det er aktuelt å nytte deres fly og mannskaper i forbindelse med internasjonale operasjoner. Dette medfører store krav til dyktighet og fleksibilitet. Det er derfor nødvendig å styrke driftsbudsjettet, slik at nødvendig trening og materiellanskaffelse kan gjennomføres.

Disse medlemmer ønsker derfor å øke kap. 1733 innenfor den vedtatte rammen med 390 mill. kroner.

Kap. 1734-4734 Heimevernet

Utgifter:	Kroner
Saldert budsjett 2001	757 252 000
Forslag St.prp. nr. 1 (2001-2002)	699 342 000
Inntekter:	
Saldert budsjett 2001	2 391 000
Forslag St.prp. nr. 1 (2001-2002)	2 467 000

Komiteen viser til at forhold omkring Heimevernet ble gitt en omfattende behandling i Innst. S. nr. 342 (2001-2002), jf. St.prp. nr. 45 (2000-2001), både med hensyn til krigsorganisasjon, styrkeproduksjon, utdanning og kommandostruktur. Komiteen viser også til den brede politiske enigheten på dette feltet.

Komiteen har merket seg at Forsvarsdepartementets iverksettelsesbrev (IVB) til Forsvarets etatsjefer av 22. juni 2001 på en god måte reflekterer Stortingets beslutninger, og understreker betydningen av at dette iverksettes. Komiteen har imidlertid merket seg at det er reist spørsmål om gjennomføringstakten knyttet til omstruktureringen av Heimevernet og om den følger opp vedtak og intensjoner fra Stortinget av 13. juni 2001. Komiteen viser for øvrig til vedlegg, med utdrag av korrespondanse mellom komiteen og statsråd Kristin Krohn Devold. Komiteen forutsetter at Forsvarsdepartementet i en varslet proposisjon våren 2002 sikrer at det blir samsvar mellom struktur og økonomiske rammebetingelser for Heimevernet, i tillegg til at vedtatte tidsplan holdes.

Komiteen har registrert at kapittelet i proposisjonen er redusert med 75 mill. kroner korrigert for pris- og lønnskompensasjoner m.m. Når man tar med bl.a. effektiviseringsgevinst knyttet til prosjekt Argus, forventede avgangsstimulerende tiltak og overføringer etc., er posten redusert med cirka 82 mill. kroner. Realnedgangen skyldes en midlertidig reduksjon i øvingsaktiviteten i 2002 for å gi rom for tiltak som er av avgjørende betydning for omleggingen.

Komiteen viser til at øvingsomfanget er redusert for 2002, og vil understreke at dette må være en midlertidig reduksjon. Ved tilførsel av økte midler i løpet av året ber komiteen om at Heimevernet prioriteres.

Komiteen har merket seg at virksomheten i Heimevernet er preget av overgang til ny struktur. Komiteen har da også merket seg at trening av befal og spesialister vil bli søkt prioritert i 2002.

Komiteen har videre merket seg at midler til øvingsaktiviteter i Heimevernet er foreslått redusert med cirka 50 pst. i forhold til 2001-nivået. Det er signalisert at dette er en midlertidig reduksjon i tilknytning til omlegging innenfor Heimevernet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ser det som naturlig å øke overføringene til drift ut fra dagens sikkerhetspolitiske situasjon. Det er betydelig behov for øket trening og utdanning innenfor Heimevernet. Utgiftene i forbindelse med Heimevernets oppgaver under den skjerpede beredskapen i landet har og påført store ekstrakostnader for våpengrenen. Disse medlemmer ønsker derfor å overføre midler til den spisse enden av Forsvaret, på bekostning av den administrative delen. Disse medlemmer ønsker derfor å øke kap. 1734 innenfor den vedtatte rammen med 366,415 mill. kroner.

Komiteen mener at med en styrke på 83 000 soldater, og en betydelig omorganisering, er Heimevernet i likhet med øvrige våpengrener avhengig av forutsigbarhet i budsjettene og tilpassing av budsjettene etter aktivitetsnivå. Komiteen mener det er viktig å ta hensyn til den senere tids utvikling og bruk av Heimevernssoldater og -befal i fredstid, i sammenheng med terrorberedskap og liknende.

Komiteens medlem fra Senterpartiet vil peke på at opprettelse av Heimevernets HVUB-utdanning på Værnes må gjennomføres i et tempo som sikrer at den kompetanse som i dag finnes på Værnes kan opprettholdes. Dette vil i praksis tilsi at utdanningssenteret må kunne rykke inn på Værnes på det tidspunkt Luftforsvarets aktiviteter flyttes ut, det vil si 1. januar 2003.

Dette medlem erkjenner at omkamp på vedtak som nylig er fattet i Stortinget er uheldig, men vil til tross for dette peke på at vedtaket om flytting av UB-utdanningen fra Kvenvikmoen i Alta til Garnisonen i Porsanger neppe er fornuftig ressursbruk, og forutsetter at Regjeringen i den varslede proposisjon vurderer dette spørsmålet på nytt.

Dette medlem øker bevilgningen til Heimevernet med 60 mill. kroner. Dette medlem forutsetter at midlene brukes til å styrke øvingsaktiviteten i Heimevernet i 2002.

Komiteen vil i tillegg vise til den varslede omorganiseringsproposisjonen fra Forsvarsdepartementet. Komiteen forutsetter at Heimevernets rolle i oppgaven og finansiering sees på i den forbindelse. Komiteen viser videre til at også ved Stortingets behandling av den varslede stortingsmeldingen basert på Sårbarhetsutvalgets innstilling, må Heimevernets rolle sees særskilt på.

Kap. 1735 Forsvarets etterretningstjeneste

Utgifter:	Kroner
Saldert budsjett 2001	547 390 000
Forslag St.prp. nr. 1 (2001-2002)	600 539 000

Komiteen vil understreke at de sikkerhetspolitiske utviklingstrekkene og det nye trusselbildet med bl.a. terroristnettverk og internasjonal kriminalitet krever høy kompetanse og videreutvikling av den tekniske standarden, herunder satsing på ny teknologi i den sentrale og lokale del av tjenesten. Blant annet må tjenesten ha kapasitet til å intensivere virksomheten rettet mot spesielle etterretningsoppgaver over tid dersom den sikkerhetspolitiske utviklingen tilsier at kapasiteten må økes.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ser det som naturlig å øke overføringene til den spisse delen av Forsvaret, ut fra dagens sikkerhetspolitiske situasjon. Forsvarets etterretningstjeneste er i den situasjon at det nå er nye situasjoner som må overvåkes i forbindelse med den internasjonale situasjonen. Dette medfører store krav til dyktighet og fleksibilitet i organisasjonen. Det er derfor nødvendig å styrke driftsbudsjettet, slik at disse oppdrag kan løses på en hensiktsmessig måte. Disse medlemmer ønsker derfor å øke kap. 1735 innenfor den vedtatte rammen med 50 mill. kroner.

Kap. 1760-4760 Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg

Utgifter:	Kroner
Saldert budsjett 2001	8 260 984 000
Forslag St.prp. nr. 1 (2001-2002)	9 324 501 000
Inntekter:	
Saldert budsjett 2001	373 059 000
Forslag St.prp. nr. 1 (2001-2002)	370 636 000

Komiteen merker seg at post 1 Driftsutgifter er økt ved at programmet Golf er foreslått med 95 mill. kroner i gjennomføringskostnader, samt at midler til FLO ifm. FISBASIS o.a. er økt med 109 mill. kroner.

Komiteen har merket seg at post 44 Fellesfinansierte investeringsprosjekter i NATOs investeringsprogram for sikkerhet, nasjonalfinansiert andel, er økt med 36 mill. kroner og at dette skyldes økt behov i forbindelse med planlagt prefinansiering og planleggingsmidler til kommando- og kontrollsystem (ACCS).

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti, har merket seg at det legges frem forslag om to nye større materiellinvesteringsprosjekter til godkjenning, og er enig i disse. Det ene dreier seg om anskaffelse av panserbekjempelse med middels rekkevidde og er en viktig tilpasning til deltakelse i flernasjonale operasjoner. Prosjektet starter i 2002 med testing av aktuelle kandidater, kontraktsinngåelse planlegges i 2003. Det andre prosjektet er nye kortholdsmissiler/hjelmbasert siktesystem. Flertallet merker seg at eventuelle endringer i prosjektets kostnadsramme som følge av kontraktsfor-

handlinger med leverandøren vil bli forelagt Stortinget.

Komiteen har merket seg at investeringsrammen for prosjektet FISBASIS økes som følge av at innføringen i øvrige deler av Forsvaret forseres. Dette dreier seg i hovedsak om forsering for Sjøforsvaret og Luftforsvaret.

Komiteen er tilfreds med at kostnadsrammen for kjøp av brukt Leopard 2 A4 kan reduseres som følge av kontraktsinngåelsen.

Komiteen merker seg at Forsvarets fremtidige behov for lufttransportkapasitet utredes, og at Stortinget vil få seg forelagt en anbefaling etter at ulike mulige løsninger er vurdert.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti, har for øvrig ingen merknader til de enkelte investeringsprosjekter.

Flertallet viser til at post 47 Nybygg og nyanlegg er økt med 801 mill. kroner, eller 75 pst. Flertallet understreker viktigheten av at det settes av tilstrekkelig med midler til å gjennomføre nyinvesteringer ifm. omleggingen av Forsvaret og er derfor enig med økningen.

Flertallet har for øvrig ingen merknader til kap. 1760-4760 Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet er kjent med at behovet for etablering av Regionfelt Østlandet er dramatisk endret etter omorganiseringen av Forsvaret. Behovet for skytefeltet kan løses gjennom bruk av eksisterende felt. I tillegg utløser de endrede forutsetningene, med økt bruk av feltet fra KFOR og innsatsstyrkene dramatisk økning i ammunisjonsbruken og støy i området. Feltet består i stor grad av myr, og den økte ammunisjonsbruken vil gi dramatisk økning i utslippene av tungmetaller. I tillegg er de økonomiske konsekvensene av etableringen av feltet uavklart. Disse medlemmer mener utbyggingen av Regionfelt Østlandet bør stoppes.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til forslag til bevilgninger under rammeområde nr. 8.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener det er naturlig å videreføre driften av Forsvarets tekniske verksteder frem til nedleggelsestidspunktet. Derfor må disse tekniske verksteder få anledning til å delta i budrunder på vedlikehold innen forsvarsrelaterte oppdrag, innenfor verkstedets fagområde, i perioden frem til nedleggelse, uavhengig av at dette medfører drift og produksjon utover nedleggelsesdato.

Disse medlemmer viser til Innst. S. nr. 342 (2000-2001), der det i en fellesmerknad fra Fremskrittspartiet og Høyre ble fremmet følgende forslag:

"Nye transportfly til erstatning for dagens C-130-flåte anskaffes utenfor og som et tillegg til den ordinære budsjetttramme for Forsvaret."

Disse medlemmer står fortsatt inne for dette forslaget, og viser til at det foreligger et godt økonomisk tilbud om å anskaffe slike fly fra USA. Disse medlemmer viser til vedlikeholdsmessig og operativ status på våre transportfly, og mener at dagens bruk av vedlikeholdsressurser på aldrende transportfly i lengden er dårlig økonomistyring.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Det anskaffes snarest nye transportfly til Forsvaret basert på det foreliggende tilbud fra USA. Forslag om tilleggsbevilgninger utenfor den ordinære forsvarsramme fremmes for å finansiere kjøpet senere ifm. Revidert nasjonalbudsjett."

Disse medlemmer reduserer kap. 1760 med 2 mrd. kroner og viser til Budsjett-innst. S. nr. 1 (2001-2002) der Fremskrittspartiet foreslo å etablere et fond på 3,4 mrd. kroner for å gi Forsvaret handlefrihet for å vedta den etablerte struktur uten at dette går utover innenlandsbudsjettet.

Disse medlemmer henviser for øvrig til forslag til romertallsvedtak V Bestillingsfullmakter, punkt 1.

Kap. 1790-4790 Kystvakten

Utgifter:	Kroner
Saldert budsjett 2001	553 473 000
Forslag St.prp. nr. 1 (2001-2002)	625 725 000
Inntekter:	
Saldert budsjett 2001	317 000
Forslag St.prp. nr. 1 (2001-2002)	327 000

Komiteen viser til de omfattende rettigheter og plikter Norge som kystnasjon har i den økonomiske sonen, i fiskerisonen ved Jan Mayen og på kontinental-sokkelen, særlig i forhold til ressurs- og miljøforvaltning. Kystvakten utfører på disse områder omfattende kontroll- og oppsynsoppgaver. Komiteen vil på denne bakgrunn peke på betydningen av at Kystvakten blir tilført tilstrekkelige ressurser til å kunne utføre sine oppgaver på en tilfredsstillende måte.

Komiteen viser til at kap. 1790 reelt er økt med ca. 62 mill. kroner for å dekke økte utgifter i forbindelse med at KV Svalbard skal settes i drift, oppdatering av Nordkapp-klassen og for å opprettholde aktivitetsnivået fra 2001.

Komiteen er i svar fra departementet på brev av 21. november 2001 orientert om at det i St.prp. nr. 1 (2001-2002) ikke er tatt høyde for betaling av merver-

diavgift ved leie av kystvaktfartøy fra sivile redere, og at beløpet antas å være ca. 35 mill. kroner.

Komiteen vil vise til at Kystvakten er statens primære myndighetsutøver utenfor territorialfarvann i fredstid. Komiteen vil videre vise til at departementet i sitt brev gir følgende bakgrunn for saken:

"Som kjent var kompensasjon for utgifter til mva. ved departementenes kjøp av tjenester en del av prosessen med Revidert nasjonalbudsjett og ble lagt frem i St.prp. nr. 84 (2000-2001). Dessverre ble ikke mva.plikt ved leie av kystvaktfartøy tatt med i grunnlaget. Da spørsmålet dukket opp noe senere, ble Skattedirektoratet kontaktet for å få en vurdering av hvorvidt det skulle betales mva. Vurderingen var et klart "ja" ift. gjeldende hjemmelsgrunnlag. Svaret kom ikke tidnok til at saken kunne beskrives og midler omdisponeres i St.prp. nr. 1 (2000-2001)."

Komiteen forutsetter at departementet finner dekning for beløpet og at saken søkes løst på permanent grunnlag.

Komiteen viser til at sikkerheten for de norske havområdene med våre store fiskeriressurser og oljeinstallasjoner innebærer en hovedutfordring for det norske forsvaret.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet kan ikke se at det foreligger vurderinger som tilsier en reduksjon i aktiviteten til indre kystvakt, særlig ettersom en utvidelse av territorialfarvannet kan være nært forestående, men forutsetter at Regjeringen foretar en vurdering av dette i forbindelse med den varslede proposisjon som vil bli lagt fram våren 2002.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ser det som naturlig å øke overføringene til den spisse delen av Forsvaret, ut fra dagens sikkerhetspolitiske situasjon. Kystvakten er i den situasjon at det til stadighet er aktuelt å nytte fartøy i forbindelse med internasjonale operasjoner. Dette medfører store krav til dyktighet og fleksibilitet. Det er derfor nødvendig å styrke driftsbudsjettet, slik at disse oppdrag kan løses på en hensiktsmessig måte. Disse medlemmer ønsker derfor å øke kap. 1790 innenfor den vedtatte rammen med 100 mill. kroner.

Disse medlemmer ser med bekymring på at Forsvaret er blitt rammet av momsreformen på en slik måte at dette medfører ekstrakostnader ved for eksempel innleie av fartøyer til Kystvakten. Dette medfører at Kystvakten i mindre grad er i stand til å løse sine oppdrag innenfor allerede stramme budsjetter.

Disse medlemmer ønsker derfor å unnta denne type tjenester fra momsbelastning, og fremmer følgende forslag:

"Det innkreves ikke moms for innleie av fartøyer til Kystvakten."

Kap. 1791-4791 Redningshelikoptertjenesten

Utgifter:	Kroner
-----------	--------

Saldert budsjett 2001	189 122 000
Forslag St.prp. nr. 1 (2001-2002)	191 896 000

Inntekter:

Saldert budsjett 2001	20 000 000
Forslag St.prp. nr. 1 (2001-2002)	17 025 000

Komiteen viser til framleggelsen av St.meld. nr. 44 (2000-2001) Om redningshelikoptertjenesten i framtiden, og vil komme tilbake til utdypende merknader i forbindelse med behandlingen av denne. Komiteen viser også til at det vil være nødvendig med en framtidig opptrapping av bevilgningene til redningshelikoptertjenesten for å realisere viktige forslag som ligger i Stortingsmeldingen, bl.a. forslaget om etablering av en døgnkontinuerlig tilstedevakt.

Komiteen viser for øvrig til St.prp. nr. 21 (2001-2002) (Omgrupperingsproposisjonen) hvor det foreslås en tilleggsbevilgning på 13 mill. kroner for å styrke denne tjenesten.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ser det som svært viktig for samfunnet generelt at det er en god kapasitet i Redningshelikoptertjenesten. Disse medlemmer ønsker derfor å øke kap. 1791 innenfor de vedtatte rammer med 50 mill. kroner.

Kap. 1792-4792 Norske styrker i utlandet

Utgifter:	Kroner
Saldert budsjett 2001	1 922 000 000
Forslag St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 1 (2001-2002)	1 242 385 000

Komiteen har merket seg at kapitlet er forslått redusert fra 1 922 mill. kroner til 1 242 mill. kroner. Reduksjonen begrunnes med utgifter i 2001 knyttet til Norge som ledelsesnasjon i KFOR, utgiftene til bataljonstridsgruppen er lavere enn antatt, bl.a. som følge av tidligere årsinvesteringer.

Komiteen vil peke på den betydelige usikkerhet som er forbundet med budsjettering av internasjonale operasjoner på grunn av operative, forsyningsmessige og sikkerhetsmessige krav. I tillegg kommer betydelig usikkerhet knyttet til forespørslor om norske troppebidrag både til Balkan og andre steder i verden etter terrorangrepet mot USA. Komiteen legger derfor til grunn at dersom det viser seg at det foreslåtte beløpet viser seg å være for lavt, må Regjeringen snarest mulig komme tilbake til Stortinget med forslag til tilleggsbevilgninger slik at øvrige budsjettkapitler ikke belastes for å dekke utgifter til Forsvarets internasjonale virksomhet.

Komiteen har merket seg at 185 mill. kroner av reduksjonen er tilført omleggingsrelaterte EBA-pro-

sjekter for å sikre nødvendig tempo i omstillingsprosessen. Komiteen viser til ovenstående merknader under dette punktet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ser det som svært viktig for Norge at vi er beredt til å delta med styrker i internasjonale operasjoner. Disse medlemmer ønsker derfor å øke kap. 1792 innenfor den vedtatte rammen med 55 mill. kroner.

Kap. 1795-4795 Kulturelle og allmennyttige formål

Utgifter:	Kroner
Saldert budsjett 2001	146 951 000
Forslag St.prp. nr. 1 (2001-2002)	193 334 000

Inntekter:

Saldert budsjett 2001	5 135 000
Forslag St.prp. nr. 1 (2001-2002)	5 266 000

Komiteen har merket seg at det er nedsatt et utvalg som skal se på framtidig styringsform for Forsvarsmuseet. Komiteen viser videre til at Kulturdepartementet innen 2003 vil utrede mulighetene for videre drift av Forsvarets musikkorps i Kristiansand og Halden uten tilknytning til Forsvaret.

Komiteen understreker viktigheten av at kulturhistorisk viktige bygg og anlegg blir godt ivaretatt gjennom den omstillingsprosessen som er satt i gang i Forsvaret, og har merket seg at Regjeringen våren 2002 vil komme tilbake til Stortinget med en sak om egnet forvaltningsordning for fortsatt statlig eie av disse byggene og anleggene.

Komiteen viser til at omstillingen av Forsvaret vil få omfattende konsekvenser for mange lokalsamfunn, og at Kommunal- og regionaldepartementet i 2001 har gitt bistand til oppstart av omleggingsarbeidet i enkelte kommuner. Komiteen har videre merket seg at utgiftene til dette i 2002 forutsettes dekket over Forsvarsdepartementets budsjett.

Kap. 4799 Militære bøter

Inntekter:	Kroner
Saldert budsjett 2001	1 109 000
Forslag St.prp. nr. 1 (2001-2002)	1 109 000

Komiteen viser til proposisjonen og har ingen merknader.

Kap. 2463 Forsvarsbygg

Komiteen merker seg at tidligere vedtatt omlegging til en forvaltningsbedrift trer i kraft fra 1. januar 2002. Komiteen viser ellers til proposisjonen og har ingen merknader.

7. FORSLAG FRA MINDRETALL**Forslag fra Fremskrittspartiet:***Forslag 1*

I

På statsbudsjettet for 2002 bevilges under:

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
Utgifter				
42		Forsvarets ombudsmannsnemnd		
	1	Driftsutgifter	3 500 000	
451		Samfunnssikkerhet og beredskap (jf. kap. 3451)		
	1	Driftsutgifter	318 443 000	
45		Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	59 461 000	
	70	Overføringer til private	327 000	
1700		Forsvarsdepartementet		
	1	Driftsutgifter	139 326 000	
	73	Forskning og utvikling, <i>kan overføres</i>	6 500 000	
1719		Fellesutgifter og tilskudd til foretak under Forsvarsdepartementet (jf. kap. 4719)		
	1	Driftsutgifter	47 826 000	
	43	Til disposisjon for Forsvarsdepartementet	12 000 000	
	51	Tilskudd til Forsvarets forskningsinstitutt	150 458 000	
	71	Overføringer til andre, <i>kan overføres</i>	52 133 000	
	78	Norges tilskudd til NATOs driftsbudsjett, <i>kan overføres</i>	99 000 000	
1720		Felles ledelse og kommandoapparat (jf. kap. 4720)		
	1	Driftsutgifter	1 115 318 000	
1723		Sikkerhetstjenesten (jf. kap. 4723)		
	1	Driftsutgifter	73 750 000	
1725		Fellesinstitusjoner og -utgifter under Forsvarets overkommando (jf. kap. 4725)		
	1	Driftsutgifter	2 282 886 000	
	50	Overføring til Statens Pensjonskasse, <i>kan overføres</i>	66 069 000	
	70	Renter låneordningen, <i>kan overføres</i>	8 500 000	
1731		Hæren (jf. kap. 4731)		
	1	Driftsutgifter	4 964 933 000	
1732		Sjøforsvaret (jf. kap. 4732)		
	1	Driftsutgifter	3 007 003 000	
1733		Luftforsvaret (jf. kap. 4733)		
	1	Driftsutgifter	4 081 716 000	
1734		Heimevernet (jf. kap. 4734)		
	1	Driftsutgifter	1 065 757 000	

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
1735		Forsvarets etterretningstjeneste		
	21	Spesielle driftsutgifter	650 539 000	
1760		Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg (jf. kap. 4760)		
	1	Driftsutgifter, kan nyttes under kap. 1760 postene 45 og 47	620 393 000	
	44	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, nasjonalfinansiert andel, kan overføres, kan nyttes under kap. 1760 post 47	147 000 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres	4 266 846 000	
	47	Nybygg og nyanlegg, kan overføres, kan nyttes under kap. 1760 postene 1 og 44	1 839 819 000	
	48	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, fellesfinansiert andel, kan overføres	270 443 000	
	75	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, Norges tilskudd til NATOs investeringsprogram for sikkerhet, kan overføres, kan nyttes under kap. 1760 post 44	180 000 000	
1790		Kystvakten (jf. kap. 4790)		
	1	Driftsutgifter	725 725 000	
1791		Redningshelikoptertjenesten (jf. kap. 4791)		
	1	Driftsutgifter	241 896 000	
1792		Norske styrker i utlandet (jf. kap. 4792)		
	1	Driftsutgifter	1 297 385 000	
1795		Kulturelle og allmenntilgittige formål (jf. kap. 4795)		
	1	Driftsutgifter	126 602 000	
	47	Nybygg og nyanlegg, kan overføres, kan nyttes under kap. 1760 post 47	25 000 000	
	60	Tilskudd til kommuner, kan overføres	40 100 000	
	72	Overføringer til andre	995 000	
2463		Forsvarsbygg		
	24	Driftsresultat:		
		1 Driftsinntekter	-4 261 270 000	
		2 Driftsutgifter	4 261 270 000	0
		Totale utgifter		<u>27 987 649 000</u>
Inntekter				
3451		Samfunnssikkerhet og beredskap (jf. kap. 451)		
	3	Diverse inntekter	15 548 000	
4720		Felles ledelse og kommandoapparat (jf. kap. 1720)		
	1	Driftsinntekter	19 309 000	
4723		Sikkerhetstjenesten (jf. kap. 1723)		
	1	Driftsinntekter	285 000	
4725		Fellesinstitusjoner og -inntekter under Forsvarets overkommando (jf. kap. 1725)		
	1	Driftsinntekter	83 956 000	
	70	Renter låneordningen	1 965 000	

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
4731		Hæren (jf. kap. 1731)		
	1	Driftsinntekter	74 609 000	
4732		Sjøforsvaret (jf. kap. 1732)		
	1	Driftsinntekter	42 805 000	
4733		Luftforsvaret (jf. kap. 1733)		
	1	Driftsinntekter	100 511 000	
4734		Heimevernet (jf. kap. 1734)		
	1	Driftsinntekter	2 467 000	
4760		Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg (jf. kap. 1760)		
	47	Salg av eiendom	80 000 000	
	48	Fellesfinansierte bygge- og anleggsinntekter	270 000 000	
	49	Salg av boliger	20 636 000	
4790		Kystvakten (jf. kap. 1790)		
	1	Driftsinntekter	327 000	
4791		Redningshelikoptertjenesten (jf. kap. 1791)		
	1	Driftsinntekter	17 025 000	
4795		Kulturelle og allmenntilgode formål (jf. kap. 1795)		
	1	Driftsinntekter	5 266 000	
4799		Militære bøter		
	80	Militære bøter	1 109 000	
		Totale inntekter		735 818 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Justisdepartementet i 2002 kan:

1. overskride bevilgningen under kap. 451 post 1 mot tilsvarende merinntekter under kap. 3451 post 3.
2. overskride bevilgningen under kap. 451 Sivilt beredskap post 1 Driftsutgifter, med inntil 75 pst. av inntekter ved salg av sivilforsvarsanlegg. Inntekter inntektsføres under kap. 3451 Samfunnsikkerhet og beredskap post 40 Salg av eiendom mv.

III

Nettobudsjettering

Stortinget samtykker i at Justisdepartementet i 2002 kan trekke salgskostninger ved salg av faste eiendommer fra salgsinntekter før det overskytende inntektsføres under kap. 3451 Samfunnsikkerhet og beredskap post 40 Salg av eiendom mv.

IV

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet for 2002 kan benytte alle merinntekter til å overskride enhver utgiftsbevilgning under Forsvarsdepartementet, med følgende unntak:

1. Inntekter fra militære bøter kan ikke benyttes som grunnlag for overskridelse.
2. Inntekter ved salg av større materiell kan benyttes med inntil 75 pst. til overskridelse av bevilgningen under kap. 1760 Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold.

V

Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2002 kan:

1. overskride bevilgninger over kap. 1760 post 45 Større nyanskaffelser og vedlikehold med inntil 3,0 mrd. kroner for utstyr som anskaffes i utlandet.
2. foreta bestillinger utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1725		Fellesinstitusjoner og utgifter under Forsvarsdepartementet	
	1	Driftsutgifter	50 mill. kroner
1731		Hæren	
	1	Driftsutgifter	682 mill. kroner
1732		Sjøforsvaret	
	1	Driftsutgifter	350 mill. kroner
1733		Luftforsvaret	
	1	Driftsutgifter	984 mill. kroner
1760		Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg	
	1	Driftsutgifter	242 mill. kroner
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	25 039 mill. kroner
1790		Kystvakten	
	1	Driftsutgifter	25 mill. kroner
1791		Redningshelikoptertjenesten	
	1	Driftsutgifter	34 mill. kroner

3. gi Forsvarets forskningsinstitutt fullmakt til å ha økonomiske forpliktelser på inntil 50 mill. kroner utover det som dekkes av egne avsetninger.

VI

Tilsagnsfullmakt

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet for 2002 kan gi tilsagn om økonomisk støtte utover bevilgningen, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1700		Forsvarsdepartementet	
	73	Forskning og utvikling	5 mill. kroner

VII

Nettobudsjettering av salgsomkostninger

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet for 2002 kan trekke salgsomkostninger ved salg av materiell og fast eiendom fra salgsinntekter før det overskytende inntektsføres under kap. 4760 Nyanskaffelser av materiell og nybygg, henholdsvis post 45 Store nyanskaffelser og vedlikehold og post 47 Salg av eiendom.

VIII

Organisasjon og verneplikt

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet for 2002 kan:

1. fastsette Forsvarets organisasjon slik det går fram av redegjørelsen i St.prp. nr. 1 (2001-2002).
2. fastsette lengden på førstegangstjenesten, repetisjonstjenesten og heimeverntjenesten slik det går fram av St.prp. nr. 1 (2001-2002).

3. gi øvrige bestemmelser slik det går fram av St.prp. nr. 1 (2001-2002).
4. verve personell innenfor rammen av de foreslåtte bevilgninger.

IX

Investeringsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet for 2002 kan:

1. starte opp nye investeringsprosjekter, herunder kategori-1 materiellprosjekter og større bygg- og eiendomsprosjekter, som presentert under Nye prosjekter i St.prp. nr. 1 (2001-2002), innen de kostnadsrammer som er anført.
2. endre tidligere godkjente prosjekter som anført i St.prp. nr. 1 (2001-2002), herunder endrede kostnadsrammer.
3. starte opp og gjennomføre materiellinvesterings-

- prosjekter av lavere kategori, samt byggeprosjekter med en nasjonal andel som ikke overstiger 100 mill. kroner.
- 4. nytte bevilgningen på den enkelte investeringspost, hhv. post 45, 44, 47 og 48 fritt mellom objekter, bygg- og eiendoms kategorier, anskaffelser og prosjekter som presentert i St.prp. nr. 1 (2001-2002).
- 5. gjennomføre konsept- og definisjonsfasen av planlagte materiellanskaffelser.
- 6. igangsette prosjektering av byggeprosjekter med en samlet utgift tilsvarende 5 pst. av bevilgningen på de respektive poster.

X

Fullmakter vedrørende fast eiendom

Stortinget samtykker i at:

- 1. Kongen for 2002 kan overdra eiendommer, bygg og anlegg som Forsvaret ikke lenger har behov for til kommuner eller til overtallig personell i Forsvaret i forbindelse med utnyttelse av etableringer til næringsutvikling. Overdragelsen kan skje vederlagsfritt, eller med redusert vederlag der dette anses hensiktsmessig.

- 2. Forsvarsdepartementet for 2002 kan:
 - a) avhende fast eiendom uansett verdi til markedspris.
 - b) avhende fast eiendom til en verdi av inntil kr 100 000 vederlagsfritt eller til underpris når særlige grunner foreligger.
 - c) gi forskudd til befal og sivile som må flytte grunnet organisasjonsendringer ved nyetablering av egen bolig, jf. Innst. S. nr. 182 (1990-1991). Forskudd belastes kap. 1725 Fellesinstitusjoner og -utgifter under Forsvarets overkommando post 90 Lån til private og tilbakeføres kap. 4725 Fellesinstitusjoner og -utgifter under Forsvarets overkommando post 90 Lån til boligformål.

Forslag 2

Det innkreves ikke moms for utleie av fartøyer til Kystvakten.

Forslag 3

Det anskaffes snarest nye transportfly til Forsvaret basert på det foreliggende tilbud fra USA. Forslag om tilleggsbevilgninger utenfor den ordinære forsvarsramme fremmes for å finansiere kjøpet senest i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett.

Forslag fra Senterpartiet:

Forslag 4

I

På statsbudsjettet for 2002 bevilges under:

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
Utgifter				
42		Forsvarets ombudsmannnemnd		
	1	Driftsutgifter	3 500 000	
451		Samfunnssikkerhet og beredskap (jf. kap. 3451)		
	1	Driftsutgifter	278 443 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres	49 461 000	
	70	Overføringer til private.....	327 000	
1700		Forsvarsdepartementet		
	1	Driftsutgifter	146 658 000	
	73	Forskning og utvikling, kan overføres	7 500 000	
1719		Fellesutgifter og tilskudd til foretak under Forsvarsdepartementet (jf. kap. 4719)		
	1	Driftsutgifter	47 826 000	
	43	Til disposisjon for Forsvarsdepartementet	20 000 000	
	51	Tilskudd til Forsvarets forskningsinstitutt.....	160 458 000	
	71	Overføringer til andre, kan overføres	52 133 000	
	78	Norges tilskudd til NATOs driftsbudsjett, kan overføres	99 000 000	

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
1720		Felles ledelse og kommandoapparat (jf. kap. 4720)		
	1	Driftsutgifter.....	1 123 294 000	
1723		Sikkerhetstjenesten (jf. kap. 4723)		
	1	Driftsutgifter.....	58 750 000	
1725		Fellesinstitusjoner og -utgifter under Forsvarets overkommando (jf. kap. 4725)		
	1	Driftsutgifter.....	2 294 356 000	
	50	Overføring til Statens Pensjonskasse, <i>kan overføres</i>	66 069 000	
	70	Renter låneordningen, <i>kan overføres</i>	8 500 000	
1731		Hæren (jf. kap. 4731)		
	1	Driftsutgifter.....	4 354 933 000	
1732		Sjøforsvaret (jf. kap. 4732)		
	1	Driftsutgifter.....	2 647 003 000	
1733		Luftforsvaret (jf. kap. 4733)		
	1	Driftsutgifter.....	3 691 716 000	
1734		Heimevernet (jf. kap. 4734)		
	1	Driftsutgifter.....	759 342 000	
1735		Forsvarets etterretningstjeneste		
	21	Spesielle driftsutgifter	600 539 000	
1760		Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg (jf. kap. 4760)		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 1760 postene 45 og 47</i>	620 393 000	
	44	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, nasjonalfinansiert andel, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1760 post 47</i>	147 000 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	6 266 846 000	
	47	Nybygg og nyanlegg, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1760 postene 1 og 44</i>	1 779 819 000	
	48	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, fellesfinansiert andel, <i>kan overføres</i>	270 443 000	
	75	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, Norges tilskudd til NATOs investeringsprogram for sikkerhet, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1760 post 44</i>	180 000 000	
1790		Kystvakten (jf. kap. 4790)		
	1	Driftsutgifter.....	625 725 000	
1791		Redningshelikoptertjenesten (jf. kap. 4791)		
	1	Driftsutgifter.....	191 896 000	
1792		Norske styrker i utlandet (jf. kap. 4792)		
	1	Driftsutgifter.....	1 242 385 000	

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
1795		Kulturelle og allmenntilgittige formål (jf. kap. 4795)		
	1	Driftsutgifter	127 239 000	
47		Nybygg og nyanlegg, kan overføres, kan nyttes under kap. 1760 post 47	25 000 000	
60		Tilskudd til kommuner, kan overføres	40 100 000	
72		Overføringer til andre	995 000	
2463		Forsvarsbygg		
	24	Driftsresultat:		
	1	Driftsinntekter	-4 261 270 000	
	2	Driftsutgifter	4 261 270 000	0
		Totale utgifter		<u>27 987 649 000</u>
Inntekter				
3451		Samfunnssikkerhet og beredskap (jf. kap. 451)		
	3	Diverse inntekter	15 548 000	
4720		Felles ledelse og kommandoapparat (jf. kap. 1720)		
	1	Driftsinntekter	19 309 000	
4723		Sikkerhetstjenesten (jf. kap. 1723)		
	1	Driftsinntekter	285 000	
4725		Fellesinstitusjoner og -inntekter under Forsvarets overkommando (jf. kap. 1725)		
	1	Driftsinntekter	83 956 000	
70		Renter låneordningen	1 965 000	
4731		Hæren (jf. kap. 1731)		
	1	Driftsinntekter	74 609 000	
4732		Sjøforsvaret (jf. kap. 1732)		
	1	Driftsinntekter	42 805 000	
4733		Luftforsvaret (jf. kap. 1733)		
	1	Driftsinntekter	100 511 000	
4734		Heimevernet (jf. kap. 1734)		
	1	Driftsinntekter	2 467 000	
4760		Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg (jf. kap. 1760)		
	47	Salg av eiendom	80 000 000	
	48	Fellesfinansierte bygge- og anleggsinntekter	270 000 000	
	49	Salg av boliger	20 636 000	
4790		Kystvakten (jf. kap. 1790)		
	1	Driftsinntekter	327 000	
4791		Redningshelikoptertjenesten (jf. kap. 1791)		
	1	Driftsinntekter	17 025 000	
4795		Kulturelle og allmenntilgittige formål (jf. kap. 1795)		
	1	Driftsinntekter	5 266 000	
4799		Militære bøter		
	80	Militære bøter	1 109 000	
		Totale inntekter		<u>735 818 000</u>

II
Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Justisdepartementet i 2002 kan:

1. overskride bevilgningen under kap. 451 post 1 mot tilsvarende merinntekter under kap. 3451 post 3.
2. overskride bevilgningen under kap. 451 Sivilt beredskap post 1 Driftsutgifter, med inntil 75 pst. av inntekter ved salg av sivilforsvarsanlegg. Inntekter inntektsføres under kap. 3451 Samfunnssikkerhet og beredskap post 40 Salg av eiendom m.v.

III
Nettobudsjettering

Stortinget samtykker i at Justisdepartementet i 2002 kan trekke salgskostnader ved salg av faste eiendommer fra salgsinntekter før det overskytende inn-

tektsføres under kap. 3451 Samfunnssikkerhet og beredskap post 40 Salg av eiendom m.v.

IV
Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet for 2002 kan benytte alle merinntekter til å overskride enhver utgiftsbevilgning under Forsvarsdepartementet, med følgende unntak:

1. Inntekter fra militære bøter kan ikke benyttes som grunnlag for overskridelse.
2. Inntekter ved salg av større materiell kan benyttes med inntil 75 pst. til overskridelse av bevilgningen under kap. 1760 Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold.

V
Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2002 kan:

1. foreta bestillinger utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1725		Fellesinstitusjoner og utgifter under Forsvarsdepartementet	
	1	Driftsutgifter	50 mill. kroner
1731		Hæren	
	1	Driftsutgifter	682 mill. kroner
1732		Sjøforsvaret	
	1	Driftsutgifter	350 mill. kroner
1733		Luftforsvaret	
	1	Driftsutgifter	984 mill. kroner
1760		Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg	
	1	Driftsutgifter	242 mill. kroner
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	22 039 mill. kroner
1790		Kystvakten	
	1	Driftsutgifter	25 mill. kroner
1791		Redningshelikoptertjenesten	
	1	Driftsutgifter	34 mill. kroner

2. gi Forsvarets forskningsinstitutt fullmakt til å ha økonomiske forpliktelser på inntil 50 mill. kroner utover det som dekkes av egne avsetninger.

VI
Tilsagnsfullmakt

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet for 2002 kan gi tilsagn om økonomisk støtte utover bevilgningen, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1700		Forsvarsdepartementet	
	73	Forskning og utvikling	5 mill. kroner

VII
Nettobudsjettering av salgskostnader

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet for 2002 kan trekke salgskostnader ved salg av materiell og fast eiendom fra salgsinntekter før det overskytende inntektsføres under kap. 4760 Nyanskaffelser av materiell og nybygg, henholdsvis post 45 Store nyanskaffelser og vedlikehold og post 47 Salg av eiendom.

VIII

Organisasjon og verneplikt

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet for 2002 kan:

1. fastsette Forsvarets organisasjon slik det går fram av redegjørelsen i St.prp. nr. 1 (2001-2002).
2. fastsette lengden på førstegangstjenesten, repetisjonstjenesten og heimeverntjenesten slik det går fram av St.prp. nr. 1 (2001-2002).
3. gi øvrige bestemmelser slik det går fram av St.prp. nr. 1 (2001-2002).
4. verve personell innenfor rammen av de foreslåtte bevilgninger.

IX

Investeringsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet for 2002 kan:

1. starte opp nye investeringsprosjekter, herunder kategori-1 materiellprosjekter og større bygg- og eiendomsprosjekter, som presentert under Nye prosjekter i St.prp. nr. 1 (2001-2002), innen de kostnadsrammer som er anført.
2. endre tidligere godkjente prosjekter som anført i St.prp. nr. 1 (2001-2002), herunder endrede kostnadsrammer.
3. starte opp og gjennomføre materiellinvesteringsprosjekter av lavere kategori, samt byggeprosjekter med en nasjonal andel som ikke overstiger 100 mill. kroner.
4. nytte bevilgningen på den enkelte investeringspost, hhv. post 45, 44, 47 og 48 fritt mellom objekter, bygg- og eiendoms kategorier, anskaffelser og pro-

- sjekter som presentert i St.prp. nr. 1 (2001-2002).
5. gjennomføre konsept- og definisjonsfasen av planlagte materiellanskaffelser.
 6. igangsette prosjektering av byggeprosjekter med en samlet utgift tilsvarende 5 pst. av bevilgningen på de respektive poster.

X

Fullmakter vedrørende fast eiendom

Stortinget samtykker i at:

1. Kongen for 2002 kan overdra eiendommer, bygg og anlegg som Forsvaret ikke lenger har behov for til kommuner eller til overtallig personell i Forsvaret i forbindelse med utnyttelse av etableringer til næringsutvikling. Overdragelsen kan skje vederlagsfritt, eller med redusert vederlag der dette anses hensiktsmessig.
2. Forsvarsdepartementet for 2002 kan:
 - a) avhende fast eiendom uansett verdi til markedspris.
 - b) avhende fast eiendom til en verdi av inntil kr 100 000 vederlagsfritt eller til underpris når særlige grunner foreligger.
 - c) gi forskudd til befal og sivile som må flytte grunnet organisasjonsendringer ved nyetablering av egen bolig, jf. Innst. S. nr. 182 (1990-1991). Forskudd belastes kap. 1725 Fellesinstitusjoner og -utgifter under Forsvarets overkommando post 90 Lån til private og tilbakeføres kap. 4725 Fellesinstitusjoner og -utgifter under Forsvarets overkommando post 90 Lån til boligformål.

8. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har forøvrig ingen merknader, viser til proposisjonene og det som står foran, og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Rammeområde 8

I

På statsbudsjettet for 2002 bevilges under:

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
Utgifter				
42		Forsvarets ombudsmannnemnd		
	1	Driftsutgifter		3 500 000
451		Samfunnsikkerhet og beredskap (jf. kap. 3451)		
	1	Driftsutgifter		278 443 000
45		Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres		49 461 000
70		Overføringer til private.....		327 000

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
1700		Forsvarsdepartementet		
	1	Driftsutgifter.....	146 658 000	
	73	Forskning og utvikling, <i>kan overføres</i>	<u>7 500 000</u>	
1719		Fellesutgifter og tilskudd til foretak under Forsvarsdepartementet (jf. kap. 4719)		
	1	Driftsutgifter.....	47 826 000	
	43	Til disposisjon for Forsvarsdepartementet.	<u>20 000 000</u>	
	51	Tilskudd til Forsvarets forskningsinstitutt .	<u>160 458 000</u>	
	71	Overføringer til andre, <i>kan overføres</i>	<u>52 133 000</u>	
	78	Norges tilskudd til NATOs driftsbudsjett, <i>kan overføres</i>	<u>99 000 000</u>	
1720		Felles ledelse og kommandoapparat (jf. kap. 4720)		
	1	Driftsutgifter.....	<u>1 123 294 000</u>	
1723		Sikkerhetstjenesten (jf. kap. 4723)		
	1	Driftsutgifter.....	<u>58 750 000</u>	
1725		Fellesinstitusjoner og -utgifter under Forsvarets overkommando (jf. kap. 4725)		
	1	Driftsutgifter.....	<u>2 294 356 000</u>	
	50	Overføring til Statens Pensjonskasse, <i>kan overføres</i>	<u>66 069 000</u>	
	70	Renter låneordningen, <i>kan overføres</i>	<u>8 500 000</u>	
1731		Hæren (jf. kap. 4731)		
	1	Driftsutgifter.....	<u>4 354 933 000</u>	
1732		Sjøforsvaret (jf. kap. 4732)		
	1	Driftsutgifter.....	<u>2 647 003 000</u>	
1733		Luftforsvaret (jf. kap. 4733)		
	1	Driftsutgifter.....	<u>3 691 716 000</u>	
1734		Heimevernet (jf. kap. 4734)		
	1	Driftsutgifter.....	<u>699 342 000</u>	
1735		Forsvarets etterretningstjeneste		
	21	Spesielle driftsutgifter	<u>600 539 000</u>	
1760		Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg (jf. kap. 4760)		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 1760 postene 45 og 47</i>	<u>620 393 000</u>	
	44	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, nasjonalfinansiert andel, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1760 post 47</i>	<u>147 000 000</u>	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	<u>6 266 846 000</u>	
	47	Nybygg og nyanlegg, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1760 postene 1 og 44</i>	<u>1 839 819 000</u>	
	48	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, fellesfinansiert andel, <i>kan overføres</i>	<u>270 443 000</u>	
	75	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, Norges tilskudd til NATOs investeringsprogram for sikkerhet, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1760 post 44</i>	<u>180 000 000</u>	

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
1790		Kystvakten (jf. kap. 4790)		
	1	Driftsutgifter	<u>625 725 000</u>	
1791		Redningshelikoptertjenesten (jf. kap. 4791)		
	1	Driftsutgifter	<u>191 896 000</u>	
1792		Norske styrker i utlandet (jf. kap. 4792)		
	1	Driftsutgifter	<u>1 242 385 000</u>	
1795		Kulturelle og allmenntilgode formål (jf. kap. 4795)		
	1	Driftsutgifter	<u>127 239 000</u>	
	47	Nybygg og nyanlegg, <i>kan overføres,</i> <i>kan nyttes under kap. 1760 post 47</i>	<u>25 000 000</u>	
	60	Tilskudd til kommuner, <i>kan overføres</i>	<u>40 100 000</u>	
	72	Overføringer til andre	<u>995 000</u>	
2463		Forsvarsbygg		
	24	Driftsresultat:		
		1 Driftsinntekter	-4 261 270 000	
		2 Driftsutgifter	<u>4 261 270 000</u>	0
		Totale utgifter		<u>27 987 649 000</u>
Inntekter				
3451		Samfunnsikkerhet og beredskap (jf. kap. 451)		
	3	Diverse inntekter	<u>15 548 000</u>	
4720		Felles ledelse og kommandoapparat (jf. kap. 1720)		
	1	Driftsinntekter	<u>19 309 000</u>	
4723		Sikkerhetstjenesten (jf. kap. 1723)		
	1	Driftsinntekter	<u>285 000</u>	
4725		Fellesinstitusjoner og -inntekter under Forsvarets overkommando (jf. kap. 1725)		
	1	Driftsinntekter	<u>83 956 000</u>	
	70	Renter låneordningen	<u>1 965 000</u>	
4731		Hæren (jf. kap. 1731)		
	1	Driftsinntekter	<u>74 609 000</u>	
4732		Sjøforsvaret (jf. kap. 1732)		
	1	Driftsinntekter	<u>42 805 000</u>	
4733		Luftforsvaret (jf. kap. 1733)		
	1	Driftsinntekter	<u>100 511 000</u>	
4734		Heimevernet (jf. kap. 1734)		
	1	Driftsinntekter	<u>2 467 000</u>	
4760		Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg (jf. kap. 1760)		
	47	Salg av eiendom	<u>80 000 000</u>	
	48	Fellesfinansierte bygge- og anleggsinntekter	<u>270 000 000</u>	
	49	Salg av boliger	<u>20 636 000</u>	
4790		Kystvakten (jf. kap. 1790)		
	1	Driftsinntekter	<u>327 000</u>	

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
4791		Redningshelikoptertjenesten (jf. kap. 1791)		
	1	Driftsinntekter	<u>17 025 000</u>	
4795		Kulturelle og allmenntilgynnslege formål (jf. kap. 1795)		
	1	Driftsinntekter	<u>5 266 000</u>	
4799		Militære bøter		
	80	Militære bøter	<u>1 109 000</u>	
		Totale inntekter		<u>735 818 000</u>

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Justisdepartementet i 2002 kan:

1. overskride bevilgningen under kap. 451 post 1 mot tilsvarende merinntekter under kap. 3451 post 3.
2. overskride bevilgningen under kap. 451 Sivilt beredskap post 1 Driftsutgifter, med inntil 75 pst. av inntekter ved salg av sivilforsvarsanlegg. Inntekter inntektsføres under kap. 3451 Samfunnssikkerhet og beredskap post 40 Salg av eiendom mv.

III

Nettobudsjettering

Stortinget samtykker i at Justisdepartementet i 2002 kan trekke salgsomkostninger ved salg av faste eiendommer fra salgsinntekter før det overskytende inn-

tektsføres under kap. 3451 Samfunnssikkerhet og beredskap post 40 Salg av eiendom mv.

IV

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet for 2002 kan benytte alle merinntekter til å overskride enhver utgiftsbevilgning under Forsvarsdepartementet, med følgende unntak:

1. Inntekter fra militære bøter kan ikke benyttes som grunnlag for overskridelse.
2. Inntekter ved salg av større materiell kan benyttes med inntil 75 pst. til overskridelse av bevilgningen under kap. 1760 Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold.

V

Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2002 kan:

1. foreta bestillinger utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1725		Fellesinstitusjoner og utgifter under Forsvarsdepartementet	
	1	Driftsutgifter	50 mill. kroner
1731		Hæren	
	1	Driftsutgifter	682 mill. kroner
1732		Sjøforsvaret	
	1	Driftsutgifter	350 mill. kroner
1733		Luftforsvaret	
	1	Driftsutgifter	984 mill. kroner
1760		Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg	
	1	Driftsutgifter	242 mill. kroner
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	22 039 mill. kroner
1790		Kystvakten	
	1	Driftsutgifter	25 mill. kroner
1791		Redningshelikoptertjenesten	
	1	Driftsutgifter	34 mill. kroner

2. gi Forsvarets forskningsinstitutt fullmakt til å ha økonomiske forpliktelser på inntil 50 mill. kroner utover det som dekkes av egne avsetninger.

VI

Tilsagnsfullmakt

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet for 2002 kan gi tilsagn om økonomisk støtte utover bevilgningen, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1700		Forsvarsdepartementet	
	73	Forskning og utvikling	5 mill. kroner

VII

Nettobudsjettering av salgskostninger

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet for 2002 kan trekke salgskostninger ved salg av materiell og fast eiendom fra salgsinntekter før det overskytende inntektsføres under kap. 4760 Nyanskaffelser av materiell og nybygg, henholdsvis post 45 Store nyan-skaffelser og vedlikehold og post 47 Salg av eiendom.

VIII

Organisasjon og verneplikt

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet for 2002 kan:

1. fastsette Forsvarets organisasjon slik det går fram av redegjørelsen i St.prp. nr. 1 (2001-2002).
2. fastsette lengden på førstegangstjenesten, repetisjonstjenesten og heimeverntjenesten slik det går fram av St.prp. nr. 1 (2001-2002).
3. gi øvrige bestemmelser slik det går fram av St.prp. nr. 1 (2001-2002).
4. verve personell innenfor rammen av de foreslåtte bevilgninger.

IX

Investeringsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet for 2002 kan:

1. starte opp nye investeringsprosjekter, herunder kategori-1 materiellprosjekter og større bygg- og eiendomsprosjekter, som presentert under Nye prosjekter i St.prp. nr. 1 (2001-2002), innen de kostnadsrammer som er anført.
2. endre tidligere godkjente prosjekter som anført i St.prp. nr. 1 (2001-2002), herunder endrede kostnadsrammer.
3. starte opp og gjennomføre materiellinvesteringsprosjekter av lavere kategori, samt byggeprosjekter med en nasjonal andel som ikke overstiger 100 mill. kroner.

4. nytte bevilgningen på den enkelte investeringspost, hhv. post 45, 44, 47 og 48 fritt mellom objekter, bygg- og eiendoms kategorier, anskaffelser og prosjekter som presentert i St.prp. nr. 1 (2001-2002).
5. gjennomføre konsept- og definisjonsfasen av planlagte materiellanskaffelser.
6. igangsette prosjektering av byggeprosjekter med en samlet utgift tilsvarende 5 pst. av bevilgningen på de respektive poster.

X

Fullmakter vedrørende fast eiendom

Stortinget samtykker i at:

1. Kongen for 2002 kan overdra eiendommer, bygg og anlegg som Forsvaret ikke lenger har behov for til kommuner eller til overtallig personell i Forsvaret i forbindelse med utnyttelse av etableringer til næringsutvikling. Overdragelsen kan skje vederlagsfritt, eller med redusert vederlag der dette anses hensiktsmessig.
2. Forsvarsdepartementet for 2002 kan:
 - a) avhende fast eiendom uansett verdi til markedspris.
 - b) avhende fast eiendom til en verdi av inntil kr 100 000 vederlagsfritt eller til underpris når særlige grunner foreligger.
 - c) gi forskudd til befal og sivile som må flytte grunnet organisasjonsendringer ved nyetablering av egen bolig, jf. Innst. S. nr. 182 (1990-1991). Forskudd belastes kap. 1725 Fellesinstitusjoner og -utgifter under Forsvarets overkommando post 90 Lån til private og tilbakeføres kap. 4725 Fellesinstitusjoner og -utgifter under Forsvarets overkommando post 90 Lån til boligformål.

Oslo, i forsvarskomiteen, den 3. desember 2001

Marit Nybakk

leder og ordf. for kap. 42, 1700, 1723,
1735 og 4723

Kjetil Bjørklund

ordf. for kap. 1791, 1795, 4791 og 4795

Per Roar Bredvold

ordf. for kap. 1734 og 4734

Odd Roger Enoksen

ordf. for kap. 1790 og 4790

Gunnar Halvorsen

ordf. for kap. 1792 og 4792

Åge Konradsen

ordf. for kap. 1731 og 4731

Leif Lund

ordf. for kap. 1732 og 4732

Åse Wisløff Nilssen

ordf. for kap. 451, 2463, 3451
og 4799

Per Ove Width

ordf. for kap. 1725, 1733, 4725
og 4733

Bjørn Hernæs

sekretær og ordf. for kap. 1719, 1760,
4719 og 4760

Vedlegg**Korrespondanse mellom forsvarsminister Kristin Krohn Devold og forsvarskomiteen****Brev fra forsvarskomiteen til Forsvarsdepartementet v/statsråden, datert 29. november 2001.***St.prp. nr. 1 (2001-2002) - spørsmål Del III*

Følgende forhold ønskes belyst/besvart:

- a) Forsvarskomiteen vil innledningsvis vise til at man i tiden etter vedtaket av 13. juni fra HV-personell ute i landet har mottatt flere uformelle henvendelser vedrørende implementeringen av vedtakene, i tillegg til at slike forhold er drøftet under budsjett-høringer i komiteen. Den vedlagte uttalelsen fra Landsrådet for Heimevernet av 20. november oppsummerer på en adekvat måte disse henvendelsene. Komiteen ønsker derfor departementets syn på vedlagte uttalelse fra Landsrådet for Heimevernet, og viser spesielt til omtalen av etableringen av HVUKS Værnes og HVUB Kongsvinger.
- b) Komiteen ønsker departementets syn på hvorvidt det planlagte volum på vernepliktsutdanning, befalsutdanning og øvingsvirksomhet for 2002 er et tilstrekkelig grunnlag for å oppfylle Stortingets intensjoner og vedtak av 13. juni, samt den situasjon som er oppstått etter 11. september.

Brev fra forsvarsminister Kristin Krohn Devold til forsvarskomiteen, datert 30. november 2001.*St.prp. nr. 1 (2001-2002) - svar på spørsmål Del III fra forsvarskomiteen**Spørsmål A*

Forsvarets Overkommando har fått i oppdrag å etablere førstegangstjeneste for HV-mannskaper på Værnes innen 1. august 2005. Videre har overkommandoen fått i oppdrag å redusere mannskapsutdanningen i Sjøforsvaret slik at Luftforsvarets mannskapsutdanning på Værnes kan overføres KNM Harald Haarfagre ved -Stavanger innen 31. desember 2002. Dette innebærer at Værnes leir i prinsippet kan være klar for utdanning av HV-mannskaper 1. januar 2003. Under forutsetning av rettidig iverksetting av disse tiltakene, har GIHV

fått i oppdrag av Forsvarssjefen å forberede mulig etablering av førstegangstjenesten på Værnes allerede 1. januar 2003.

Etableringen må altså sees i sammenheng med gjennomføring av andre omorganiseringstiltak. Det er et siktemål at ledig kapasitet i leiren utnyttes på best mulig måte. Departementet har derfor også gitt Forsvarets Overkommando i oppdrag å flytte utskrevet befalskurs i HV (HVUB) fra Kongsvinger til Værnes snarest og senest innen 1. august 2002. Værnes har den kapasitet som er nødvendig for å igangsette førstegangstjeneste i henhold til planene. I tillegg kommer at midlertidige løsninger hva angår eiendom, bygg og anlegg skal benyttes der dette anses nødvendig og hensiktsmessig (jf. Iverksettelsesbrevet for omleggingen av Forsvaret, pkt 2.2.2).

Etableringen av førstegangstjeneste til HV vil skje så snart det er praktisk mulig og hensiktsmessig ut fra hensynet til helheten av omstillingsprosessen i Forsvaret og senest innen 1. januar 2005.

Departementet vil følge opp etableringen på Værnes for å sikre at Stortingets vedtak blir gjennomført.

Spørsmål B

Som det fremgår av St.prp. nr. 1 (2001-2002), vil virksomheten i HV preges av overgangen til ny struktur. Både befalsutdanning og kursvirksomhet vil gå som normalt. Trening av befal og spesialister er gitt prioritet. Med hensyn til førstegangstjenesten, har vi et overskudd av mannskaper som følge av en mindre hærstruktur. Disse overføres til HV. Når det gjelder øvingsvirksomheten, fremstår 2002 som et unntaksår. Ved inngangen til omleggingen av Forsvaret har vi valgt å foreta en midlertidig reduksjon for å gi rom for tiltak som er helt avgjørende for omleggingen som sådan. Hva angår situasjonen som er oppstått etter 11. september, har regjeringen i St.prp. nr. 21 (Omgrupperingsproposisjonen) foreslått en tilleggsbevilgning på 9 mill. til HV for å styrke vår antiterrorberedskap.